

Rétság Napközi Otthonos Óvoda

Pedagógiai program

Rétság, Mikszáth út 6

OM-azonosító: 032044

Pedagógiai Programunkat a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, 20/2012.(VIII.31.) EMMI Rendelet, a 363/2012. (XII. 17.) Korm.rendelet – az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról – alapján felülvizsgáltuk. A jelenlegi módosítást a 37/2018.(VII.25. kormányrendelet tette szükségessé. Programunkban megőrizzzük az eddigi gyakorlatunk eredményeit és legjobb tapasztalatait.

Nevelőtestületünk minden tagja azonosul az Alapprogramban megfogalmazott alapelvekkel. Pedagógiai Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és módszertani szabadságának érvényesülését. Tiszteletben tartja a gyermekek érdekeinek védelmét. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében óvodai nevelésünk a sokszínűsége és a szakmai megújulásra törekszik. Pedagógiai Programunk készítésekor figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének elveit is.

Tartalom

Bevezetés.....	7
1. Helyzetelemzés.....	8
1.1. Óvodánk jellemzői.....	8
1.2.1. Személyi feltételek.....	9
1.2.2. Tárgyi feltételek.....	10
2. Az óvoda jövőképe.....	11
2.1. Óvodakép.....	11
2.2. Gyermekkép.....	11
3. Az óvoda nevelési alapelvei.....	12
4. Óvodánk küldetésnyilatkozata, értékei.....	13
4.1. Küldetésnyilatkozatunk.....	13
4.2. Nevelési értékeink.....	13
5. Az óvoda nevelési célkitűzései.....	16
5.1. Általános célkitűzés.....	16
5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés.....	16
5.3. A fenntartó által engedélyezett feladat-ellátási kötelezettségből adódó speciális tevékenységünk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.....	16
6. Az óvoda nevelési feladatai.....	16
6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja.....	16
6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai.....	17
6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma.....	17
6.1.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	23
6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	24
6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:.....	24
6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:.....	24
6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma.....	25
6.2.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	29
6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	30
6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja:.....	30
6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai.....	31
6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma.....	32

6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	32
7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	33
7.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	33
7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek	40
7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek	41
7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.	43
7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	45
8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	45
8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja.....	45
8.2. Az óvodapedagógus feladatai	45
8.3. A hátrányos helyzet okai	46
8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések.....	47
9. A GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	47
9.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja	48
9.2. Az óvodapedagógus feladatai	48
9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel	50
9.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal	50
9.3.2. Együttműködés a védőnővel	50
9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal	50
9.3.4. Együttműködés a Kisebbségi önkormányzattal	50
9.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére	51
10. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái	51
10.1. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének célja.....	51
10.2. Az óvodapedagógus feladatai	51
10.3. Az együttműködés tartalma	52
10.4. Kapcsolattartás lehetősége.....	53
11. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	56
11.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja	56
11.2. Az óvodapedagógus feladatai	56
11.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma	57
11.4. Együttműködés az óvoda partnereivel.....	58

12. A gyermek esélyegyenlőségét a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	59
12.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja.....	59
12.2. Az óvodapedagógus feladatai	59
12.3. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei	59
12.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	64
13. Az óvodai élet tevékenységi formái	64
13.1. Játék	64
13.1.1. A játék célja	65
13.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	65
13.1.3. A játék tartalma.....	65
13.1.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	70
13.2. Verselés, mesélés.....	71
13.2.1. A verselés, mesélés célja.....	71
13.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	71
13.2.3. A verselés, mesélés tartalma	72
13.2.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	73
13.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	74
13.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja	74
13.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	74
13.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma.....	74
13.3.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére	79
13.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	79
13.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja	79
13.4.2. Az óvodapedagógus feladatai	80
13.4.3. Az ábrázoló tevékenységek szinterein a feltételek megteremtése:	80
13.4.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	81
13.5. Mozgás.....	81
13.5.1. Mozgás célja:	82
13.5.2. Az óvodapedagógus feladatai	82
13.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma	83
13.5.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	86
13.6. A külső világ tevékeny megismerése	86

13.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet	87
13.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések	93
13.7. A munka jellegű tevékenység.....	95
13.7.1. A munka célja	95
13.7.2. Az óvodapedagógus feladatai	95
13.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma	97
13.7.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére.....	97
13.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	98
13.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja	98
13.8.3. Az óvodapedagógus feladatai	98
13.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei	99
13.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	101
14. Az óvodai élet megszervezésének elvei	102
14.1. Szervezeti és időkeretek	102
14.2. Napirend, heti rend kialakítása	103
14.3. Az óvodai nevelés tervezése.....	105
14.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok	107
14.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai	109
14.6. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére	110
15. Az óvoda kapcsolatai	110
15.1. Óvoda- Iskola	110
15.2. Óvoda- Fenntartó.....	111
15.3. Óvoda- Közművelődési Intézmények	111
15.4. Óvoda- Civil Szervezetek.....	111
15.5. Óvoda - Egyház	111
15.6. Óvoda – Külhoni magyar óvodák.....	112
16. Mellékletek.....	112
16.1. Felhasznált szakirodalom:	112
17. Érvényességi rendelkezés.....	113
18. Legitimációs záradék.....	113

Bevezetés

ÓVODÁNK ADATAI

Neve: Rétság Napközi Otthonos Óvoda

Címe: 2651 Rétság, Mikszáth út 6.

Telefon: 06-35-350-149

Fenntartója: Rétság Város Önkormányzat Képviselő testülete

Címe: 2651 Rétság, Rákóczi út 20

Alapító Okirat száma: 337/2011 (XII.02)

Törzsszáma: 673262

Óvodai csoportok száma: négy

Maximálisan felvehető gyermeklétszám: 120 fő

A program megnevezése:

Rétság Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programja

Az óvoda vezetője:

Vinczéné Szunyogh Judit

A program benyújtója:

Az óvoda vezetője

Alaptevékenység: Óvodai nevelés

Az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja irányelveinek alapján az Óvoda Helyi Nevelési Programja szerint.

Hároméves kortól a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatok ellátása.

Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelése, gondozása (Alapító Okiratban foglaltak szerint).

1. Helyzetelemzés

1.1. Óvodánk jellemzői

Óvodánk több mint harminc éve épült, 4 csoportos, 120 gyermek óvodai nevelését teszi lehetővé. Óvodánk nyílászáró cseréje, valamint külső hőszigetelése 2008.-ban valósult meg, 2010.-ben került sor a belső akadálymentesítésre és a terasz balesetmentes kialakítására, valamint gépészeti felújításra. Az óvoda belső adottságai viszonylag megfelelőek. Tárgyi eszközeink és felszereléseink megfelelnek a kötelező eszközjegyzékben szereplőknek, de folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk az óvoda Kölyökvár Alapítványának bevételeit is.

Óvodánk épülete tágas, világos, de a mellékhelyiségek, öltözők szűkösek. Az ebből adódó feszültséget folyamatos, rugalmas napirenddel kompenzáljuk.

Tornaszobával rendelkezünk, nyáron és tavasszal, illetve az időjárástól függően a teraszok és az óvodaudvar is alkalmassá tehető a tornára.

Játékeszközök: Törekszünk a jó minőségű, tartós, esztétikus játékeszközök beszerzésére, folyamatos bővítésére. Udvari játékaink minőségi tanúsítvánnyal rendelkeznek a GKM a 1177 rendeletnek megfelelően ellenőrzöttek. Alapvető játékkészletünk messzemenően biztosítja a programunk céljaihoz szükséges játékeszközöket. Ezeket kiegészítjük a magunk által készített aktuális eszközökkel.

Gyermek- és szakkönyvtárunk esztétikus, igényes, gazdag kínálattal segíti pedagógiai célkitűzéseink megvalósítását, nevelő személyiségfejlesztő-kompetenciákat alakító tevékenységünket.

Az önkormányzat képviselő-testületének támogató hozzáállása biztosítja a tárgyi és személyi feltételek, a fenntartás terén az alapokat ahhoz, hogy programunk szellemében, a műveltségtartalmak integrálási lehetőségeinek kihasználásával minden csoport megszervezze sajátos életterét.

A nevelőtestület sokéves szakmai tapasztalattal, kiváló szaktudással, folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Programunk jellegénél fogva teljes hatékonysággal akkor alkalmazható, ha az óvodai nevelés teljes időtartalmában, a nevelés minden területén az óvodai élet egészére kiterjed. Fejlődés lélektani és nevelés lélektani megalapozottsága maximálisan biztosítja az egyéni differenciált bánásmód pedagógiai elvének érvényesülését, a tehetséggondozást, felzárkóztatást.

Valljuk, hogy a gyermek mozgása és játéka fejlődésének alapja. A mozgás nagyon a sajátja, játék a viszont megteremti a kapcsolatot a környezetével. Az együttes öröm együttgondolkodással, párbeszéddel alakul. Kultúránk elemei saját aktív tevékenysége által válnak a gyermeki világkép részévé. Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetíteni kultúránkat, hogy ezáltal, az óvodás gyermekek érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, képességeik

kibontakozhassanak. Ismerni kell a módját, és vállalni azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermekeket az óvoda – iskola küszöbéig, hogy a gyermek az új feladatokra felkészült az iskola közösségébe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonásokkal rendelkezik és eközben boldog gyermekkorát is, megőrizhesse!

A gyermekeink különféle szociális hátérrel érkeznek, az évek során nőtt a gyermekvédelmi esetek száma, a gyermekvédelmi munka jelentősége. Egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképesség –lemaradással érkező, sajátos nevelési igényű, és az egészségügyi szokások hiányával érkező kisgyermek. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat szakmaiság és a gyerekek érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt igazolják, hogy gyermekeink szeretnek óvodába járni, szívesen, örömmel tevékenykednek, nyitottak a környező világra, szeretik a kihívásokat, tevékenységükben megjelenik a kreativitás. A program következetes alkalmazása eredményeként gyermekeink 6-7 éves korukra alkalmassá válhatnak az iskolakezdésre.

1.2.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Óvodánk dolgozóinak összlétszáma: 13,5 fő

Óvodapedagógus: 8 fő (Ebből egy fő vezető, és egy fő helyettes.)

Dajka: 4 fő

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

Óvodatitkár: 0,5 fő (részmunkaidős: 4 órás)

Célunk:

a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása
tehetséggondozás területén szakirányú képzettség megszerzése.

Feladatunk

Egymás munkájának minél teljesebb megismerése.
Egymástól való tanulás megvalósítása.
Együttműködés fejlesztése.

Tartalma:

Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikro-csoportos, differenciált fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása, multikulturális tartalmak közvetítése).

Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése.

Nevelési értekezlet.

Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése, a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására, „Jó gyakorlatok bemutatására, majd azok közös értékelése.

Esetmegbeszéléseken való részvétel.

Gyermekvédelmi munka rendszeres megbeszélése.

A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal.

A DIFER mérés eredményeinek és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése.

Munkaközösségi megbeszélések.

Team egyeztető megbeszélések.

Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel.

1.2.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon került kialakításra, hogy minden szempontból szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen folyamatosan változó testméretüknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődésüket. Lehetővé tesszük mozgás- és játékigényük kielégítését. A gyermekek környezetét harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal alakítottuk ki. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon, és mindig biztonságukat figyelembe véve helyezzük el.

Csoportszobák eszköztára: a gyermekek életkorának megfelelő, sokoldalú tevékenység biztosítását teszi lehetővé. Tornaszobánk felszerelése: folyamatos fejlesztés alatt áll. Udvarunk felszerelései: Uniós szabványnak megfelelő, biztonságos, esztétikus játékok.

A nevelőmunkát segítő eszközök számbavétele:

Minden csoportban CD lejátszó, előtérben TV és DVD lejátszó.

Tanulás eszközei:

Szakkönyv, mesekönyv ellátottság: megfelelő

Szakkönyv állomány: Óvodai Nevelés, Jogfutár, Vezetői Ismeretek

2. Az óvoda jövőképe

2.1. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit, az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek be-óvodáztatásától az iskolába lépésig.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.

Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.

Funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók.

Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.

A nemzetiséghez, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.

2.2. Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,

a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. Ebből következően:

gyermekközpontúságra, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk,

az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,

elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását,

biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

Gyermekeink szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségben. Tisztelik szüleiket, az óvónőket, dajkákat, bizalommal fordulnak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődnek, sok-sok tapasztalattal felvértezettek. Ügyesen mozognak, szeretik a sportot, a természetet, a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartás- és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudók, szeretik és védik a természetet.

3. Az óvoda nevelési alapelvei

Alapelveink

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.

A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi. Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, és szükségleteinek kielégítése.

Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségterületek közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása.

A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés, - és amennyiben szükséges a multikulturális nevelésen alapuló integráció.

4. Óvodánk küldetésnyilatkozata, értékei

4.1. Küldetésnyilatkozatunk

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy gyermekeik otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, - alkalmazkodni, – együtt érezni egymással, miközben tolerálják a máságot.
- A nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük gyermekeiket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyet a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk gyermekeik egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteit, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van a partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani gyermekeiket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.
- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

4.2. Nevelési értékeink

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat
A mozgás prioritása	<p>A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.</p> <p>A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.</p> <p>Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.</p>
Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása	<p>A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése</p> <p>Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása,</p> <p>A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése</p>

	A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítás
A játék elsődlegessége	<p>Rugalmas napirend biztosítása</p> <p>A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása</p> <p>Derűs, nyugodt légkör biztosítása</p> <p>A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása.</p> <p>A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése.</p> <p>A támogató, visszaható játépedagógiai eljárások intézményi kimutatása.</p>
Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	<p>Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása.</p> <p>Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése.</p> <p>Értékek, normák kialakítása.</p> <p>Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.</p> <p>A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.</p>
Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	<p>Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján.</p> <p>Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség.</p> <p>Fejlődési lapok vezetése – 3 havonta szülő tájékoztatása.</p> <p>Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.</p>

Működési értékek	Működési feladat
Minőség iránti elkötelezettség	<p>A PP minőségi megvalósítása (a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés).</p> <p>Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás.</p> <p>Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés.</p> <p>Gyermek centrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete.</p> <p>Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör.</p> <p>A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága.</p> <p>Szakmai elhivatottság.</p> <p>Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé.</p> <p>Értékkorientáltság, pozitív beállítottság.</p>
Együttműködési készség	<p>A kommunikáció eszközszerének széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése).</p> <p>A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához.</p> <p>A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása.</p> <p>Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményező-készség.</p>

5. Az óvoda nevelési célkitűzései

5.1. Általános célkitűzés

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, ill. az iskolai érettség eléréséig.

5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

- A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
 - az egészséges sokoldalú személyiség,
 - gyermekek környezettudatos szemlélete,
 - a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- A cigány nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek az iskolába való átmenet, zökkenő mentesebbé válik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése következtében fejlődnek a tanulási képességeket meghatározó funkciók.

5.3. A fenntartó által engedélyezett feladat-ellátási kötelezettségből adódó speciális tevékenységünk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.

6. Az óvoda nevelési feladatai

Az óvodai nevelés feladata - az Alapprogramban deklarált - testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során
 - formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
 - fejlődnek testi, lelki képességeik.

6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása.
- A testi fejlődés elősegítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, környezet megóvására irányuló szokások alakítása.
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- A szokás –és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával

6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok

elvégeztetése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt- óvónő, dajka, szülő-a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúr tartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezetségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás: folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4 - 5 éves korban:

Kis segítséggel egyéni eltérésüknek megfelelően végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- normarendszer az önállósági foknak megfelelően új tartalmakkal bővül (pl. megbízatás)

5 – 7 éves korban: Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését.

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente egyszer (Családi Nap, Nyílt nap, Gyermeknap,) a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést juttatjuk érvényre.

Programunkban a speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlatok: testtartásjavító, lúdtalp – valamennyi óvónő által végezhető gyakorlatai a testnevelés foglalkozásokba szervesen beépülnek. Az óvónők rendszeresen prevenciót és korrekciót célzó mozgástevékenységet szerveznek.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: Az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei: - tiszta levegő, kényelmes fekvőhely

- nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

Az egyén alvásigényének és szokásainak figyelembevételével, a szükséges személyi, tárgyi feltételek megteremtésével, a gyermekek számára optimális pihenési lehetőséget biztosítunk.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC

használat kapcsán a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekszünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról. Szükség esetén a szülővel egyeztetve, egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka néni segítségével közreműködünk, lehetőséget biztosítunk arra, hogy az arra rászoruló gyermekek az elhasznált ruhát lecseréljék, meleg víz, eszköz hiányában segítséggel tisztálkodjanak.

Öltözködés

Az öltözködnél, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatjuk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 5-6 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével naponta gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

Az egészséges étkezési szokások fejlesztésére külön programokat szervezünk. A gyerekekkel zöldség üzletet, kerteket látogatunk meg. A közösen vásárolt zöldségeket, gyümölcsöket együtt készítjük- és fogyasztjuk el (Pl.: saláták). A minden érzékszervet megmozgató tapasztalatszerzés során, versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére az egészséges táplálkozást.

d) Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki- egészségre nevelés területei az óvodában:

az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelése, korrigálása),
a stressz hatások kompenzálása
a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása.
szükség esetén esetszbeszélés kezdeményezése, szakember (pszichológus) segítségnek kérése

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas relaxációs és pedagógiai kineziológia feladat- gyűjteményünk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása, elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése (Pl.: KRESZ.- nap)
- rendőrség által szervezett programok kezdeményezése
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított - feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel, kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a

hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a változatos mozgáslehetőségek biztosítására, és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (árnyas helyek, vizes játékok).

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve (Környezetvédelmi napok) igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja: a virágoskert, bokrok, fák, cserjék, a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő természetes anyagból készült kombinált famászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálják.

Az elkövetkezőkben célunk az asztmatikus és allergiás tüneteket enyhítő légtisztító berendezések alkalmazása.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta-szennyezett levegő). Rendszeresen részt veszünk szelektív hulladékgyűjtésben, a hulladékok újrahasznosítását és szelektálását a Zöld Híd Kft. segítségével ismerhetik meg a gyerekek.

6.1.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.

Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.

Zsebkezdőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.

Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).

Igénylik az asztal esztétikus rendjét.

A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek).

Önállóan öltöznek, ruháikat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.

Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre, teszik (zsákba illetve székre /pihenéskor/)

Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára

Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.

Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.

Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:

Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.

A befogadástól az óvodaskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.

Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során

A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer kialakítása.

A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.

Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek-gyermek, gyermek–óvodapedagógus, gyermek–dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.

A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.

A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése.

A cigány nemzetiségi gyermekek szokásainak, kisebbség kultúrájuk, egyes elemeinek, megismertetése, identitástudatuk fejlesztése, sikeres szocializációjuk megvalósítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.

A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi beóvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenció gyakorlat megvalósításával.

A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.

Szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy
 - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
 - az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
 - az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
 - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.
3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Igény szerint anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat, fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvónő és a dajka is részt vesz. Kiemelt feladatot

kap a befogadásban az új munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens is. Az együttjátszás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt hét tevékenység formái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.

- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

Valamennyi csoportban családi légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni ajándékokkal történő fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, csökkentjük az évkezdés bizonytalanságát. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (Pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni a kicsik és a nagy óvodások, ill. csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködtetésére (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek).

Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer, a biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka közötti összhang.

A szokás és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok
- a játék, mozgás;
- a tanulás területén:
 - normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel
 - a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek

- o a játékos tevékenység és a szülőkkal való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk.

Szokás – normarendszer kialakításának gyakorlata

Tartalom	Határidő	Felelős
1. Az óvónő tájékozódása a gyermek szokásairól az óvodába lépés előtt	Augusztus 31.	Kiscsoportos óvónők
2. Szintfelmérés a gyermekek szokás – normarendszeréről. A felmérés dokumentálása egyénileg	3 - 4 éves korban: november 15. 4 – 7 éves korban: szeptember 31.	Csoport óvónői
3. Szokás –normarendszer tervezése	3 - 4 éves korban: november vége 4 – 7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
4. Teljes körű egészségfejlesztés programjának kidolgozása, egyeztetése az egészségügyi szervekkel, szakemberekkel	Október 15.	Nevelőtestület
5. A terv ismertetése és megbeszélése a dajkákkal	3 - 4 éves korban: november 31. 4 – 7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
6. Munkatársi értekezlet a szokás – normarendszer aktuális megbeszélésére	Szeptember 15 Május 31.	Óvodavezető
7. Szülői értekezlet, fogadóóra keretében a szülő tájékoztatása a korosztály, szokás – normarendszeréről illetve a gyermek fejlettségéről	Szülői értekezlet október 1. hete Fogadóóra: november.	Csoport óvónői
8. Hagyományos egészségvédő projekt megszervezése	November 31.	Nagycsoport óvónői

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
közös programok a szülőkkal (családi napok, ismerkedő nap, látogatás a csoportban, gyűjtő munkában való részvétel).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő

viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel, - pl. ünnepek előtti „ráhangoló” játékok szervezésével,- és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (pl. farsangi jelmeztár, karácsonyi, húsvéti, anyák-napi csoportszoba díszek, alakoskodás kellékei, a dramatizálás eszközei.

Intézmény és csoport szintű hagyományok, ünnepeink

Hagyományos ünnepeink	Tevékenység, tartalom	Szervezeti forma
Mikulás	Dalok, versek, dramatikus játékok Mikulás ajándéka Közös Mikulásvárás	-Az egész óvoda közös ünnepe majd csoportonkénti megemlékezés.
Karácsony	Adventi előkészületek Közös ünnepváró Karácsonyi népszokások Kicsinyek karácsonya Karácsonyi projektek megvalósítása „Mindenki Karácsonya” Multikulturális tartalmú projektek megvalósítása	- Csoportonkénti megemlékezés - Óvónők részvételével - Nagycsoportosok részvételével - Városi szintű ünnepség - Óvoda dolgozóinak és a szülők részvételével. - Közösségi szintű ünnepség.
Farsang	- Farsangi mulatság „Farsang farka” Kiszebáb égetés	Közös ünneplés a nagycsoportosok kezdeményezésével Csoportonkénti előkészület Óvodai szintű közös mulatság A szülők részvételével Néptáncosokkal együttműködve
Március 15.	- Képek, jelképek készítése, gyűjtése (zászló, kokárda, huszár) - Közös ünneplés.	Az intézmény gyermekeinek és dolgozóinak részvételével.
Húsvét	Népi játékok, hagyományok felelevenítése Tojásfestés Locsolóversek Húsvéti ajándékok készítése.	- Csoportonkénti megemlékezés.
Anyák napja	Ajándék készítése Szülőkkel közös ünneplés	- Csoportonkénti megemlékezés
Évzáró	Tarisznyaátadás „Búcsúznak a középsősek” Zenés- mozgásos-táncos játékok	Középső csoportosokkal Nagycsoportosok közreműködésével Szülők részvételével

	Multikulturális dalok, versek	
Gyermeknap	Sport, ügyességi versenyjátékok Szülő-gyermek közös akadályverseny. Ugráló- vár, arcfestés.	Szülők, óvoda dolgozóinak részvételével. Minden óvodás részvételével
Születésnap névnap	„Mi így szoktuk.” Csoportokban kialakított szokások szerint	Csoportonkénti megemlékezés
Vendégváró napok	Csoportonkénti programokkal	A szülők részvételével
Kisrándulások	Csoportonkénti programokkal	Szülők, óvoda dolgozóinak részvételével.

Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek viszonylatban.

Nevelőmunkánk a gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul.

A társas kapcsolatok alakulásának felmérése és állandó változásának figyelemmel kísérése (szociometria évente 1x) segíti a gyermek-gyermek viszony megismerését, és ezzel a társas kapcsolatok kialakításának célzott, tevékenységen keresztül történő segítségét.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modell értékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítségét valamint a közösség alapvető normáit. Alkalmot nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvéseihez, önérvényesítéséhez.

A gyermeki kapcsolatok (gyermek-gyermek, gyermek-dajka, gyermek óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek, különbözőségeivel is elfogadható és szerethető.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás-és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai, a gyermekek számára egyértelművé válnak.

Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

6.2.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.

- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. Kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. Kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (pl. Érzelmeket kifejező gesztusaikat, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása –a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja:

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul, a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége, beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása, beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése, fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, más részt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség –) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”

6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve

- A kommunikáció, különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabályközvetítéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valósághű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség fejlesztése és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd, térköz).
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A cigány gyermekek nevelésében és a nyelvi kifejezőkészség –hanghordozás, gesztikuláció- és a belső érzelemlátás közötti összhang megteremtése.

- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata:

Komplex logopédiai terápia

Napi anyanyelvi játékok

Alapvető pedagógiai elvünk

Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermek esetében.

6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikor csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a hallás differenciálási gyakorlatokkal, lehetőséget teremtünk, a hangzók helyes ejtésére. Ha az mégsem következnek be, - mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban, ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során (max. 5-10 percben).

Az anyanyelvi játékokhoz, központi és saját készítésű eszközöket használunk: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, videofilmek, hangszerek, diavetítő, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési tárgyai, eszközei, képes dominó, képes ABC, Bohóc kártya. Anyanyelvi-táska, Bujkáló képek, magánhangzók megkülönböztetésére pálcikák, korongok, Memória-játék, Ellentétes szó párok képei.

6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használják az elvont kifejezéseket.
- Beszédfegyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- Bátran és szívesen kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.

- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- Az etnikai gyermekek is megértik és helyesen alkalmazzák az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

7.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermek

7.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek

7.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt. A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség, az Alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed az alábbi speciális nevelési igényű gyermek ellátására:

- **A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek**
- **Látássérült gyermek**
- **Hallássérült gyermek**
- **Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek**
- **Beszéd fogyatékos gyermek**
- **Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek**
- **Figyelem vagy magatartásszabályozás zavar**

Pedagógiai szempontból az értelem, a látás, a hallás, a mozgás, a beszéd szervek hibás működése vagy az érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődést értjük sajátos nevelési igény alatt. Azt az állapotot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés csak sajátos (gyógy) pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosításával érhető el.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás elvei:

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek.
- A fejlesztés a megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti a gyermek fejlesztését.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység célja:

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben

- Biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége.
- Javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése.
- Csökkennek a fogyatékoságból adódó hátrányok.
- Természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Általános feladatok:

- A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő.
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzó pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljait, minden esetben a gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni.

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.

- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei:

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékos, típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók, (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés)
- Motoros képességek, (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly)
- Beszéd –és nyelvi képességek fejlesztése, (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.)
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása.
- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékos függvényében, más-más hangsúlyt kap.

Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara jelentős mozgásbeli akadályozottságot jelent a gyermeknek. A mozgáskorlátozott gyermekek ellátása, fejlesztése speciális, egyénre szabott nevelést igényelnek a befogadó intézménytől. A mozgássérült gyermekeknek az ép gyermekekkel való együttnevelése pozitív hatással van személyiségfejlődésükre: a mozgáskorlátozottakat megtanítja a saját képességeinek értékelésére, az ép mozgásúakat az együttélés szabályaira, a toleráns viselkedésre.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés
- biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó fejlesztésekkel.

- A finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.
- A helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakítása.
- Az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.
- A játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- A gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.

Látássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- A részvételt a közös játékban.
- A közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést
- Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztántartása
- Figyelembe kell venni a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

a) A vak gyermekeknél kiemelt szerepe van a játéknak, a sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosításának – az ép érzékszervek aktivizálásával. A környezet kialakításánál a biztonságos téri tájékozódás támpontja érdekében fontos az eszközök, bútorok állandó helye.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A helyes testtartás megtanítása, tartáshibák megelőzése
- Az önkiszolgálás területén a sérülés mértékéhez viszonyított önállóság kialakítása
- A zenei tevékenységeken keresztül a hallás és mozgás komplex fejlesztése

b) Az alig látó gyermekek speciális feladata a a tapintó – halló életmódra való felkészítés és a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlődése

c) Gyengén látó gyermekek fejlesztésének feladatai

Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.

- A testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése. (dönthető asztallap, világítás)
- A környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanulása a távoli és közeli környezetben
- Nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás használatával
- A kézügyesség, a finommozgás fejlesztése az írás előkészítés
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a gyermek tájékozódását

- A tapintási észlelés által szerzett információkkal a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismeretek kiegészítése.

Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A hallási fogyatékoság szűkebb terjedelmű, gyógyító-pedagógiai fogalom, olyan hallási rendellenességet jelent, ahol a sérülés időpontja, mértéke és minősége miatt a beszédbeli kommunikáció spontán kialakulása zavart.

A halló környezet gazdagabb beszédpéldája fejleszti a gyermek kommunikációját. A beszélő környezet a gyermeket erősebb beszédkészletre sarkallja. A halló társakkal való együttlét magasabb beszéd szintet eredményezhet, ugyanakkor ebben a környezetben a jelelés teljesen háttérbe szorul. A szociális kontaktus a halló gyermekekkel, az ő magatartásmintáiknak példája pozitív változásokat eredményezhet a gyermek személyiségében.

A nagyothalló kisgyermek az óvodába kerüléskor különböző, de minden esetben akadályozott nyelvi állapottal érkezik. Aktív szókincsük sokszor csak néhány szóból áll, amellyel közvetlen környezetük tárgyait vagy legfontosabb szükségleteiket fejezik ki. A kapcsolatkeresés inkább metakommunikáció útján, gesztusokkal történik. A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben. Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, mely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédterületben mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) fejlesztési feladatai:

- A hallás és a beszédértés fejlesztése
- A hangos beszéd aktív használatának építése
- A grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció
- Az átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése
- Alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- Az aktív nyelvhasználat építése
- A szájról olvasási készség fejlesztése

Az óvodai környezetben fontos a gyermek közölnivalójának, kommunikációs próbálkozásainak megértése.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédterületben mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepes súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki.

Az enyhén hallás sérült-nagyothalló- gyermekek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat, az egész személyiség megváltozhat. Speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető. Az emberi beszédhang és környezet korlátozott felfogására képesek. Beszédfejlődésük késve, speciális segítséggel indul meg.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény- és tevékenység erősítése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése.
- A beszédértés, a szókincsfejlesztés.
- A szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése.
- A beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.
- A nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Speciális fejlesztési feladatok:

- hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével
- fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől
- fejlesztést döntően befolyásolja az esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottság.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.) miatt előtérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós hártásában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kinezteziás, auditív, vizuális, vizuo-motoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása .
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.

- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége és kombinációik, a gyermek értelmi szintje és egyéb képességei, a gyermekszemélyisége, a spontán érés folyamata: alapvetően ezek a tényezők határozzák meg, milyen is valójában és összességében a gyermek.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

Az autista gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- A szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.
- A sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.
- A fogyatékoság specifikus, protetikus, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása
- A szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása.
- A beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.
- A tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Az alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.
- A korai kognitív funkciók (elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása, szociális kognitív készségek fejlesztése, egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között, általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- A viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása (kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása, csoportba való beillesztés kialakítása, óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása).

Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- Fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával.
- Megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását.
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készséget.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, a szakértői vélemény alapján egyéni, mikro csoportos foglalkoztatás keretében.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatás keretében a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében.
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték. A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségígéretet fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében

Alapelveink:

- A tehetség ígéretet erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk: A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- A tehetséges gyermek felismerése.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése.
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása.

A gazdagítás, a tehetségfejlesztő munka alapeszköze:

Mélységében történő gazdagítás. Tartalmi gazdagítás. A feldolgozási képességek gazdagítása. A tempóban történő gazdagítás.

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségígéretet” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

Műhelyfoglalkozások vezetése, mely a „tehetségigéretnek” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközszerével a tehetség fejlesztésének segítése.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Terveink közé tartozik tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, már jól működő komplex tehetségfejlesztő program adaptálása, majd tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása az alábbi területeken.

- Mozgás
- Vizuális nevelés
- Anyanyelvi nevelés
- Gondolkodás fejlesztése

A tehetséggondozás dokumentációi és azok tartalma

- Pedagógiai Program (helyzetelemzés, elvek, célok, feladatok, tehetségmodell bemutatása, tehetségműhelyek, személyi, tárgyi feltételek, kapcsolatok, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések).
- Éves munkaterv (az adott évre kitűzött célok, feladatok, fejlesztések, ellenőrzések, értékelések, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések).
- A tehetségműhely dokumentációi (tehetséggondozó éves programja, műhelyprogramok, a gyermekek egyéni fejlesztési naplója).

Tehetséggondozás folyama

- *A tehetségigéretnek felfedezése*
Fejlődési naplóban képességméréseket végzünk megfigyelés és konkrét mérés alapján. A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja a tehetségműhelybe való fejlesztőmunkába.
- *A tehetségigéretnek beválogatása*
A tehetségműhely óvodapedagógusa az általa kidolgozott tehetségmérő rendszer alapján válogatja be a gyerekeket a műhelybe.
- *A partnerekkel megtörténik az egyeztetés, hozzájárulás beszerzése.*
- *A tehetségek gondozása*

Mérések

A mérések alapjául a saját kidolgozott mérési rendszert és a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés

A gyermekekről portfólió készül, mely tartalmazza a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
Mozgás	Prevenció. Korrekción. -Prevenációs, korrekciós torna -Nagymozgás, finommotorika fejlesztése	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	Óvodapedagógus Pedagógiai asszisztens
Beszéd- és kommunikáció	Komplex logopédiai terápia Prevenációs program	Mikro csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógypedagógus,- logopédus Nyelv és beszédfejlesztő Óvodapedagógus
Részképességek	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia, Sindelar-program DIFER	Mikro csoportos, Egyéni, vagy páros	Sindelar - fejlesztő Óvodapedagógus Pedagógiai asszisztens
Pszichés fejlődés zavarai	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Szenzoros integrációs terápia elemei Relaxációs terápia elemei	(kis) csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógypedagógus Óvodapedagógus
Tanulási folyamatban akadályozott	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Komplex -dyszlexia -diszkalkulia preventív terápia	Mikro csoportos Egyéni, vagy páros	Óvodapedagógus Gyógypedagógus

A megelőzés feladatai közé tartozik, hogy már középső csoportban, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, a fejlesztőpedagógusok által kidolgozott helyi szempontsor kritériumai szerint, és 4 éves korban DIFER mérés eredményeit figyelembe véve, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesülnek. A helyi program kiemelt fejlesztési feladatai, alapját képezik a fejlesztési gyakorlatnak.

A fejlesztés gyakorlata:

A fejlesztőtevékenységek szinterei;

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál) szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok.
- Csoporton kívüli fejlesztés: az óvodapedagógusok tervezett tevékenysége, a HHH-s gyermekek fejlesztése szakember részvételével
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Gyógypedagógus irányításával, közreműködésével végzett tevékenység.
- Együttműködés a szülőkkel

A fejlesztési tevékenység értékelése

- Fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)
- Megfigyelési napló bejegyzései alapján (évente)
- Az óvodapedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente)
- (Sindelar teszt, Edtfeld teszt)
- Az állapotváltozásról kontrollvizsgálat a Szakértői Bizottságnál
- DIFER mérés (évente 2x)

Szükséges feltételek

Alapvető tárgyi eszközök megtalálhatók program specifikus eszközök között,pl:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör,
- Lateraritást (oldalíságot) jelölő karszalag
- Anyanyelvi táska MINIMAT eszközök, képkártyák
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák hengerek, Wesco eszközök)
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

A fogyatékoságnak megfelelően, speciális eszközök biztosítása szükséges.

7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe. (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre)
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képesé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan véghez
- Kialakul a vizuális jelek felismerése
- Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására
- Kompenzációs technikákat elsajátítanak
- Figyelem összpontosításra képesekké válnak
- A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-képessége, koordinációs képessége, térpercepciója erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése.

8.3. A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Környezeti okok

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése,
- Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok:

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok:

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- A mozgás prioritása a nevelésben
- Interkulturális nevelés: életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatokon való részvétel

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum - jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Sportolási lehetőség az óvodában
- Játékos, ismeretterjesztő foglalkozások
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül
- Szülőkkel közös programok

Anyagi támogatás lehetősége

- Az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása
- étkezési hozzájárulás biztosítása
- ruhák adományozása (lehetőség megteremtése)
- pályázatok útján nyert támogatások elosztása

9. A GYERMEKVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről a óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, melyben a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással. Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek, különleges ellátást igénylő gyermekek számára.
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal elégítjük ki, differenciálás sokszínű alkalmazása.
- A gyermekeket csak annyira terheljük, amennyire képes és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szüksége van. Az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése, a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása a családi nevelés erősítése a rászorultak körében
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

9.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem
 - a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Megvalósul hátránykompenzációval az esélyegyenlőség,
 - az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

9.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése.
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösséggel, pszichológussal, az óvodán kívüli Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Intézettel, Egészségügyi szervekkel.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése.

A megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és folyamatos itt tartózkodását.
- A be- óvodázás segítése (a gyermekek fogadásának új elemei)
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés.
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az erélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése.
- Óvodán belül gyermekvédelmi csoport működtetése a segítség lehetőségeinek közös felkutatása.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, kiemelkedő képességének felismerése, és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adomány-gyűjtés).
- Az esélyteremtést támogató lépések szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében).
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei).
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése).
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása.
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

9.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (pl. szülői értekezleten).
- Szükség esetén esetjelzés.
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően).
- Eseti támogatás közvetítése.
- Nyári étkeztetésben való részvétel közvetítése.
- Adományokra szorulóknak jelzése.
- A szülőkkel való kapcsolat segítése, szolgáltatás fokozása (gyermekfelügyeletben való részvétel).

9.3.2. Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás.
- A gyermekek egészségügyi, tisztasági szűrése.
- Státusz-vizsgálatok alapján az iskolakészültség megerősítése.
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése.

9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás
A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése.
Fejlesztési terv közös kidolgozása.

Nevelési tanácsadás

Tartalma:

- A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése).
- Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése).
- A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése.
- Logopédiai ellátás: heti 1 alkalommal.
- Tehetséges gyermekek fejlesztésének segítése.

9.3.4. Együttműködés a Kisebbségi önkormányzattal

Tartalma:

- Be-óvodáztatás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése.
- Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszer közvetítése.
- Szociális segítségnyújtás lehetőségei keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása).

- A szülők meggyőzése a segítség családhoz illesztett megoldásainak keresése.
- A cigány nemzetiségi kultúra elemeinek beépítése a pedagógiai munkába (nemzetiségi projektek).

9.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek én-képe önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést.
- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékoságból adódó különbségek.

10. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet. A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda-család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkel való együttműködés tartalmi megújítása.

10.1. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erősítjük a jó partneri viszonyt, elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét, kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó toleráns magatartás.

10.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciós gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer ismeretében
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

Az együttműködés alapelvei

- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány, kötelességszerű csökkentése.
- A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikó faktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján

10.3. Az együttműködés tartalma

- Családlátogatás célja: Megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális hátterét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. (tervezett idő: óvodáskort megelőző családlátogatás kiscsoportban bemutatkozó családlátogatás, iskolába érkezése előtt és prevenciós látogatás szükség szerint.)
- Befogadással biztosságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását, formálódását
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor). Alkalmankénti rétegszülői értekezlet.
- Fogadóóra: ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek fejlődésével, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak (tervezett idő: kéthavonta, nagycsoportban a tárgyév február 1-ig, háromhavonta a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél)
- Egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása a család erőforrásainak feltárása.
- Visszatérő családlátogatás: a családban történő problémák feltárására, megoldására, hiányzás esetén.
- Nyíltnap: a szülőknél lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, (teljesítőképességéről,) aktivitásáról egyúttal módjuk van társakkal való összehasonlításukra is (tervezett idő: március-április hónap).
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása, farsang, gyermeknap, kirándulás, munka délutánok)
- Szülő klub: A szülő klub célja a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal. Aktuális témájáról és időpontjáról minden szülőt tájékoztatunk a megvalósulás előtt.

- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába érkezéskor, az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen gyermekével kapcsolatos eseményről, fejlődésről .

10.4. Kapcsolattartás lehetősége

Formája	Tartalma	Résztevők
Beiratkozás „Óvoda nyitogató”	- személyes kapcsolat felvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a kiscsoportosak szervezett tevékenységeibe	Óvodavezető szülő gyermek
Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	- anamnézis felvétel - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, felmerülő problémák megbeszélése	óvodapedagógus család
Óvodakezdés Ismerkedő napok	- Anyás beszoktatás a bizalom kiépítése motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	óvodapedagógus gyermek szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet	az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése - videó felvételek, fotók az óvodai szokások bemutatására	óvodapedagógus szülő

Réteg szülői értekezlet	- dramatikus játékok alkalmazása / bizalomépítés/ - azonos témában érintett szülők részvételével	
Szülők fóruma	- nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával	óvodapedagógus szülő előadó
Szülői klub	- aktuális a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal	szülő előadó óvodapedagógus
Nyílt nap, Vendégváró-nap	- betekintés az óvoda mindennapjaiba	óvodapedagógus gyermek szülő
Fogadóóra Háromhavonta történő fogadó óra	szülő - óvónő személyes hangvétellű egyéni problémák megbeszélése HHH gyermekek fejlődéséről tájékoztatás	óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő Projekt napok	környezetvédelmi tevékenységek kísérletek, megfigyelések	gyermek óvodapedagógus - szülő
Munkadélután	- játékeszközök, dramatikus kellékek, dekorációk készítése - kellemes hangulatú beszélgetések, - kapcsolat – bizalom kiépítése	óvodapedagógus szülő
Egészségvédő Projekt hét	- zenés torna, gyógyteakészítés - gyümölcssaláta, zöldséges szendvics - Közös mocorgó szülőkkel / gyógytestnevelés/ - Mentálhigiénés tréningek	gyermek óvodapedagógus szülő
Mikulásvárás	- vidám hangulatú ünnepszervezés	óvodapedagógus szülő
Karácsonyi Projekt hét	- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás	gyermek óvodapedagógus szülő

	- sütemények készítése (mézes kalács, sült alma) - Szülők előadása / hangszerjátéka, éneke, /	
Farsang Farsang- farka	vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás - Maszkok, maskarák készítése	gyermek óvodapedagógus szülő
Anyák napja	Meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés	gyermek óvodapedagógus szülő
Gyermeknap, sport- rendezvények	A családok egészséges életmódra nevelése, közös élmények, az óvodai kötődés erősítése	gyermek óvodapedagógus szülő
Szabadidős programok	Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékélmény, környezetvédelmi napok	óvodapedagógus szülő gyermek
Kérdőívek Véleményláda Hirdetőtábla	- elégedettségvizsgálat /szülőértekezlet, fórum, rendezvény/	óvodapedagógus szülő

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulunk a családi nevelés, okozta hátrányok, fejlődésben történő lemaradások kompenzálásához. A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez alapszükségeit kielégítéséhez az önálló véleményalkotásra, döntési képességeinek fejlődésére a szülőket hozzásegítjük a gyermekek óvodai fejlődéséről való rendszeres és hiteles tájékoztatással. Szükség szerint alkalmazzuk a családközpontú beavatkozást. Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, kötelességeikre.)

A hagyományosan jó kapcsolat konkrét tevékenységeken keresztül mérhető leginkább. A munkaterv, tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, szülői klub, fogadó óra, szülők bevonása különböző módszerekkel a nevelési folyamatba, projekt hetek közös megvalósítása). Évről évre megrendezzük a szülők aktív közreműködésével az óvoda hagyományos ünnepeit (szüret, farsang, családi nap, anyák-napja, évzáró, gyereknapi). Hagyományos az óvoda nevelési eredményeit bemutató nyílt nap, mely iránt nagy az érdeklődés. A résztvevő, szülők és iskolai nevelők elismeréssel szólnak az óvoda nevelési módszereiről, eredményeiről.

A program előkészítés időszakában kérdőíven keresztül ismertük meg – az óvodai szolgáltatás igénybevevőinek – a szülők véleményét, javaslatát, szükségletét. Az értékelés kapcsán örömmel összegeztük a szülők jó minősítését, elismerését. Megfogalmazták javaslataikat, melyeket természetesen figyelembe veszünk.

11. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermek személyiségfejlesztésben. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja fejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha teljes körű. Teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógia munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége.

Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.

Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése.

Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka – és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.

A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása

rendszer szemléletre nevelés

fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése

érzelmi és értelmi környezeti nevelés

optimista életszemlélet kialakítása

tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés

tolerancia és segítő életmód kialakítása

11.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének - **lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak** - biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

11.2. Az óvodapedagógus feladatai

Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme.

Környezettudatos magatartásformák fejlesztése.

A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés.

Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatására szoktatás.

A komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére nevelés az óvodapszichológus tevékeny részvételével.

Ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése.
Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte.

A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtő és a drámajáték eszközeivel.

Az anyag- és energiatakarékos óvodavezetés és a pedagógusok példamutatása .

A szelektív hulladékgyűjtésben a gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása.

11.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

Az egészséges táplálkozás

A mindennapos testnevelés, testmozgás,

A testi és lelki egészség fejlesztése,

A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,

A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

A személyi higiéné

A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítására terjednek ki.

Az egészségnevelési program megtervezése, értékelése

Az óvoda teljes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, mérhető értékelhető módon tervezzük meg, beépítve a pedagógiai program valamennyi területébe.

A program megvalósítását az garantálja, ha

céljaiban konkrét, reális

az életkori sajátosságokat figyelembe veszi

a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott

megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket

a feladatokat tagoltan rögzíti

tartalmazza a módszertani elemeket

a szükséges forrásokat meghatározza

valamint kijelöli a határidőket és megnevezi a felelősöket.

Módszerek, eszközök, az egészségnevelési és környezeti programok megvalósításához

- nevelőtestületi értekezlet
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése egészségfejlesztés témakörben
- tréningek
- szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus, szupervizor bevonásával
- rendszeres testedzés a szülővel
- környezetvédelmi tevékenység
- szűrővizsgálatok

- kirándulások, szabadidős programok, kísérletek
- mérések
- egészségvédelmi, környezetvédelmi programok bemutatása
- szelektív hulladék gyűjtése a szülők bevonásával
- higiénés eszközök bemutatása
- víz, levegő, fényterápiák
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával

A teljesült feladatok értékelése

A PDCA logika adaptálása az óvodai egészségfejlesztési és környezeti nevelési feladatok értékelésére. Cél a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása. Az újabb célok meghatározásának alapja a SWOT analízis. Az egészségfejlesztési és környezeti nevelési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el. Az egészség- és környezeti nevelés konkrét feladatait az óvodai nevelés különböző területeihez beépítettük.

11.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

Az óvodának kiemelt az intézmény együttműködési kötelezettsége a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így pl:

- egészségügyi szolgáltatást nyújtók (a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos),
- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (a családsegítő szolgálat),
- kisgyermekek napközbeni ellátását biztosítók,
- közoktatási intézményekkel (iskolák, nevelési tanácsadók),
- rendőrség,
- ügyészség, bíróság
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,
- munkaügyi hatóság.

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

12. A gyermek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- gyermeki jogok gyakorlása révén
- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál
- a csoportok kialakítása során

12.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása, minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása, esélyegyenlőség növelése, hátrányok csökkentése, egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés, az iskolába való átmenet segítése.

12.2. Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató, esélyteremtő programok szervezése.

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrációs programunk tartalmi elemeit tudatosan és mérhető eredményességgel állítjuk a nevelés folyamatába.

12.3. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei

Szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

Be-óvodázási program készítése

Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása.

Családok felkutatása, megkeresése, kapcsolat a családdal.

Nyitott programok a leendő óvodásoknak.

Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, Védőnővel, Kisebbségi Önkormányzattal.

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

A gyermek arányos elosztásának figyelemmel kísérése, a nyilatkozók számának függvényében. Minden 3 éves gyermek felvételének biztosítása a gyermekek fejlődésének érdekében.

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése.
- A jelzőrendszer hatékony működtetése.
- A szülők bevonása napi kapcsolat kialakítása.
- Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazás.

A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

Nyitvatartási igény felmérése óvodakezdés előtt.
A szülők munkaidejéhez igazított programszervezés.

A nevelőtestület együttműködése

Cél: Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

Feladat: Egymás munkájának minél teljesebb megismerése. Egymástól való tanulás megvalósítása. Együttműködés fejlesztése .

Pedagógiai munka kiemelt területei

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés

Cél: Megismerni a gyermekek az aktuális fejlettségét

Feladat: A gyermekek, szülők adatainak felvétele a felvételi naplóba, az azt követő családlátogatás során, teljes körű anamnézislap kitöltése

Kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

Cél: Mesék, versek iránti érdeklődés kialakítása. Önkifejezés megalapozása. A kisebbségi kultúrából származó irodalmi alkotások megismertetése.

Feladat: Kommunikációra ösztönzés. Tudatos beszédértés, beszédmozgás, beszédmegértés fejlesztése. Nyelvi elmaradások korrigálása. Szociális kompetenciák fejlesztése.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Cél: Érzelemi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtése. Társas kapcsolatok alakítása. Közösséghez való pozitív viszony erősítése.

Feladat: Az óvodába érkező gyermekek beilleszkedésének segítése.

Fejlettséghez igazodó szokás-szabályrendszer kialakítása.
Hagyományrendszerünkbe beépülő, ismétlődő tevékenységek szervezése.

Anyás beszoktatás: Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy megismerkedhessenek az óvoda belső életével. /Ismerkedő, vendégváró napok alkalmával./

Szokás-szabályrendszer kialakításának gyakorlata, ismétlődő közös tevékenységek.

Egészséges életmódra nevelés

Cél: A gyermek testi- lelki szükségleteinek kielégítése során az egészséges életvitelhez szükséges készségek formálása.

Feladat: Egészséges életmódra nevelés

Egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Balesetmentes környezet biztosítása

A szülők egészség tudatos nevelésének befolyásolása

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Célunk:

A másság elfogadtatása, gyermek –gyermek, és gyermek-felnőtt viszonylatában.

A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében.

Feladatunk:A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő egyéni differenciálás, fejlesztés. A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése. A szociális ellátó rendszerrel való együttműködés.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

Célunk: Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésében. Speciális szakmai képzettségnek a további megszerzése.

Feladatunk:A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése. Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség elmozdítása érdekében.

Multikulturális tartalmak

Cél: A helyi programba beépített cigány kultúra elemeinek szokásainak közvetítése.

Feladat: A heti tervbe épített etnikai művelődési anyag megvalósítása. Előadás, Játsház szervezése.

A Gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok.

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

Elveink: A lehető legkorábbi beavatkozás elve. A családok tiszteletben tartása a családi nevelés erősítése a rászorultak körében. Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

Cél: A gyermekeket megillető jogok érvényesítése, védelem a testi, értelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól. Ismertté váljanak azok a körülmények, melyek a családok helyzetét hátrányosan érintik, ill. veszélyeztetik.

Feladat: A gyermekvédelmi esetek kiszűrése. A szükséges nyilvántartások vezetése. Kapcsolattartás az óvodán belüli munkaközösséggel. Együtműködés a Gyermejjóléti Szolgálattal, a Szakszolgálattal, az Egészségügyi szervekkel. Prevenció és korrekció, tehetség gondozás a pedagógiai munkában. Integráció a pedagógiai gyakorlatban.

Az együtműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

Együtműködés a Gyermejjóléti családsegítő szolgálattal

A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (szülői értekezleten)

Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően)

Eseti támogatás közvetítése

Nyári étkeztetésben való részvétel közvetítése

Adományokra szoruló jelzése

Együtműködés a védőnővel

A gyermekek óvodai beíratásának támogatása,

Korai képesség gondozással kapcsolatos tanácsadás

Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

Együtműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés

Tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság

Nevelési tanácsadás

Logopédiai ellátás

Cél: A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak korai feltárása.

Szakmai szolgáltatások: Gyógypedagógiai tanácsadás.

Tartalma: A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése.

Fejlesztési terv közös kidolgozása. Nevelési tanácsadás.

Tartalma: A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése).

Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése).

A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése.

Logopédiai ellátás.

Heti 1 alkalommal.

Együttműködés civil szervezetekkel

Együttműködés a Kisebbségi önkormányzattal

Cél:Az óvodai nevelés kiegészítése multikulturális tartalmakkal. Esélyteremtés a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.

Feladat:Be-óvodáztatás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése. Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszerrel. Szociális segítségnyújtás lehetőségei keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása) .A szülők meggyőzése. A cigány kultúra elemeinek beépítése a pedagógiai munkába (etnikai projektek). Ismétlődő közös programok.

Óvoda- iskola átmenet támogatása

Cél:A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges, testi, szociális értelmi érettség kialakítása.

Az iskolai életmódra és életpálya-építésre való felkészítés.

Feladat:Az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka. Az iskolaválasztás támogatása. Az iskolával való kapcsolat fenntartása. Az óvoda- iskola átmenetet segítő program kidolgozása.

Szülőkkel való kapcsolat, együttműködés

A szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei fejlődésükben elmaradnak kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terhelttség és az otthoni környezet hiányosságai. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak kiemelt szerepük és felelősségük van.

Cél: Együttműködő partneri kapcsolat épül ki a szülői házzal annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális kompenzációja sikeresen megvalósuljon.

Feladat: Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel. A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása. Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. karácsony, farsang, környezetvédelmi napok stb. Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása.

Intézményi önértékelés, eredményesség

Intézményi önértékelés készítése.

Eredményesség

Az inkátorok teljesülése: be óvodázási arány, hiányzás csökkenése,

DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése) mérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat indikátortáblát tartalmazó ajánlása alapján.

12.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

a pedagógiai munka hatékonysága nő a hátránykompenzáció hatására
egységes nevelési gyakorlat, szemlélet alakul

a korai be-óvodáztatás nő, a lemorzsolódás csökken

az óvoda-iskola átmenet nehézségei csökkennek, zökkenő mentesebbé válik az iskolai beilleszkedés

az eltérő háttérből érkező gyermekek tanulási kultúrához való attitűdje, pozitívan változik

13. Az óvodai élet tevékenységi formái

13.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszantartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítő, kezdeményező lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

Az érzelmi akarati élet tulajdonságainak, a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének legfontosabb formája a játék. A játék során fejlődik a gyermek érzékelése, észlelése, képzelete, gondolkodása, kreativitása. A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én – megismerése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában biztosítani kell a játék túlsúlyának érvényesülését.

A játéknak kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

13.1.1. A játék célja

Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.

A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti, a gyermek egyéni vágyainak kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását, közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

13.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése Inger gazdag, kíváncsiságot keltő mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése

A szülőföldhöz való kötődés alapjaként, szűkebb és tágabb környezetükből szerzett ismeretek egyéni és közös élmények és tapasztalatok feldolgozásának biztosítása,

Az eltérő életkoronként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele

Játékirányítást segítő (szabad, irányított játék) pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése.

Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlésvágy motiválása.

A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása

Szociális hátrányok enyhítése, játékadományokkal.

13.1.3. A játék tartalma

A korosztály általános pszichikai sajátossága: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének) észlelésének, érzelmi, akarati életének gondolkodási jellemzőinek ismerete.

Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.

A csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttéréről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.

Az óvónő által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

Különböző játékfajták

Nevelési gyakorlatunkban valamennyi játékfajta jelen van: gyakorló, konstruáló játék, szimbolikus és szerepjáték (barkácsolás, bábozás, dramatizálás), szabályjáték. A játékfajták a játék tartalmához, valamint a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak. A játék korcsoporton belüli fejlődése lineáris, a korcsoportonkénti egymásra épültség szempontjából a koncentrikusság figyelhető meg. A játék pedagógiai pszichológiai ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyermek önkéntessége és a tudatos nevelői hatás érvényesüljön. Ismernünk kell, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik, milyen szinten áll s milyen szerepet tölt be játék közben. Az óvónő nevelési célzattal kezdeményezett játéktevékenységét gazdagítják a drámajáték típusai, melyek megjelennek a különböző játékfajtákban, és ezek beépülnek a gyermeki játékba.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása: nyugodt légkör, idő, megfelelő hely, eszközök, élmények, tapasztalatok, irányítás.

a) Nyugodt légkör

Nemcsak a játéknak, hanem az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos kiscsoporttól kezdve az alapvető szokás, normarendszer kialakítása, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális - interkulturális szemlélettel.

b) Idő

A napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten játszhassanak, tevékenykedhessenek, legyen idejük elképzeléseiknek megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és délután játéknak egyenértékűnek kell lenni.

c) Megfelelő hely

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában, a hozzátartozó helyiségek szinterein (öltöző, folyosó), a fejlesztő szobában, tornaszobában, a teraszon és az udvaron egyaránt fontos. A csoport kialakításánál figyelembe vesszük az életkort, a csoport összetételét és az egyéni igényeket is. A csoportszobában nagyobb teret biztosítunk a mozgást igénylő játékoknak. A kicsiknél több lehetőséget adunk, kis pihenő és „búvó-helyek” létrehozásához. A nagyoknál biztosítjuk a játékhelyek lehetőség szerinti változtatását és a játékhelyek több napon át való használatát. Az öltözőben, folyosón, fejlesztő szobában is biztosítjuk a szabad mozgás, játék lehetőségét.

A tornaszobánkat nemcsak a testnevelés foglalkozáson, hanem naponta tetszés szerint igénybe vehetik a gyermekek. A tornaszereket saját ötleteik alapján az óvónő segítségével használhatják, mozgástapasztalatokat szerezhetnek.

Tágas udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékhoz, de itt is fontos, hogy széleskörű tevékenységre legyen lehetőség (barkácsolás, ábrázoló tevékenység, szerepjátékok, népi játékok). Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek mellett, lehetőséget biztosítunk a téli időszakban is a benti játékok folytatására. Programunk az udvar által kínált lehetőségekre is alapozza gyermek játékmozgás tevékenységét. Valamennyi korosztály részére a játék nyugodt feltételeit teremtjük meg.

d) Eszközök

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközöket, melyeket munkadélutánok szervezésével tudatosan tervezünk. A hátrányok helyzetű gyermekek számára, a megunt” játékok összegyűjtését és ajándékozását kezdeményezzük ünnepek előtt.

Szimbolikus és szerepjáték eszközei: szobai és konyhai kellékek, különböző foglalkozások eljátszásának szimbólumai (orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építő munkás, számítógépes, stb).

Konstruáló játékok eszközei: (különböző kockák, kirakó és összerakó játékok, közlekedési eszközök, terepasztalok, állatok, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközök.

Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás eszköztára: szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.

Kísérletező hely eszközei: természetes anyagok, felszerelések, gyermekenciklopédiák, földgömb, nagyító, mágnes).

Kincses láda (különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz takarók, szép anyagok, barkácsolás kellékei).

Énekes játékok eszközei: ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról, gyermekek által készített hangszerek.

Mesesarok eszközei: könyvek, bábok, dramatizáló eszközök, jelmezek, párnák.

Fejlesztőmunkánk lényeges eleme, a tudatos játékeszközök kiválasztása, biztosítása. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl, fontos tudnunk a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is. A részfunkciók fejlesztése szempontjából óvodánkban megtalálhatóak az alapjátékokon túl: vizuo - motoros és vizuális játékok, figyelemfejlesztő játékok, emlékezeti vagy felismerő játékok, értelemfejlesztő játékok.

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában:

A nagymozgások fejlesztésére a csoportokban és a kapcsolódó helyiségekben jelen van: a Body-roll, a Greiswald egy-egy eleme. Rotrikom, valamint célba dobók és egyéb kézi szerek.

Az udvaron is rendelkezésre állnak a különféle eszközök. A különböző méretű mászóakák, mászókötel, mászó híd, padok, mászó gúllák, hinta, mókuserék, csúszda . A mozgásfejlesztéshez az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elégséges, lényeges még, hogy a gyermekeknek sok, mozgásos játékot, sok sportjátékot, versenyjátékot, népi játékot szervezzünk.

Szociális játékok eszközei:

A csoportszobában és a mosdóban megtalálhatóak a testséma, én-kép kialakításához a nagyméretű és közepes tükrök. A szociális kapcsolatok kialakításához fontosnak tartjuk az ehhez

szükséges eszköztár folyamatos bővítését (pl. a babák évszakoknak megfelelő ruhái, az életkor és nemek megkülönböztetésére szolgáló kellékek).

Fontos szerepe van a játékban a funkció nélküli eszközöknek, amit közösen gyűjtenek, s (kincses ládába helyezünk) amelyeket kreatív ötleteiknek megfelelően használnak fel. A játékeszközök tartóssága, esztétikája, mennyisége fontos kritérium. A játékeszközök megválasztásában és beszerzésében tükröződik az igényesség. (természetes anyagok, korszerűség, találékonyság)

e) Élmények, tapasztalatok

A játék egyik fontos eleme a tapasztalatszerzés és élményszerzés. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában és a tágabb természeti, társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra átélje, ezért fontos a spontán élmények mellett témához kapcsolódó közös élményszerzési lehetőségek megteremtése, tervezése (pl. vásároljunk boltban, piacon, látogassunk postára, fodrászhoz). A közös élményszerzés alkalmait minden nevelési évben az óvodai csoportnaplóban tervezzük, tartalmával segítve nevelési feladat megvalósulását.

f) Irányítás

A tudatos jelenlét és az indirekt játékirányítás a játék feltételek megteremtésének korszerű játépedagógiai megközelítési irányát mutatja meg számunkra. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékra.

Fontos, hogy olyan közvetett segítséget és mintát adjunk a gyermekeknek, amiben megerősítést és támaszt kapnak, önálló véleményalkotási- döntési képességeik fejlődnek. Kövessük mindig figyelemmel a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit. Az irányításban beavatkozásunk terjedjen ki: a gyermeki sokirányú megfigyelésére a megoldási lehetőségek felállítására, választhatóságára, a testi épségének megőrzésére, konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül, valamint a gyermek ismereteire alapozott tervszerű kezdeményezésekre. Az óvónő játékaival adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására. A játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont:

élmény szerepe az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
sokszínű tevékenykedtetési lehetőség biztosítása,
játsszótárs választás biztosítása,
a feltételek biztosítása életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
a játék önkéntességének maximális figyelembe vétele
az óvónő, mint modell szerepe: tolerancia, a különbözőség elfogadása.

Korosztályonként előforduló játékfajták:

a) Gyakorló játék (a (2,5)3-4 éves korosztályra jellemző leginkább)

Mozgásos gyakorló játék (mászás, bújás, forgás, ugrás...)

Manipulációs gyakorló játék (építőelemek rakosgatása, tépés, homok kevergetése, kukoricamorzsolás, autók húzogatása, tologatás...)

Verbális gyakorló játék (ölbéli játékok, halandzsza szöveg, göcögтетők, egy-egy szótag ismétlése, szófordulatok mondogatása)

b) Konstruáló játék

A gyermekek ismerkednek az építés, összerakás technikájával, az alkotás örömeivel.

c) Szimbolikus és szerepjáték

Színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás

A szimbolikus és szerepjátékban a gyermekek a részfunkciók gyakorlása által elsajátított, konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemeket jelenítik meg.

Ez a játékfajta tükrözi a gyermek egész személyiségét, eddigi tapasztalatait, ismereteit, elképzelései, érzelmeit. A gyermek a szociális tanulóval a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékek és társadalmi együttélés szabályait.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálását a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképeség erősítését (épületen belüli és az udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések) különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségeire.

Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újraalkotva, kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodó képessége, és kommunikációs képessége.

Az alkotójátékokban a fejlesztési lehetőségek széles skálája jelen van, amelyek mindig attól függenek, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak. Kiemelten a verbális fejlesztésnek van szerepe, hiszen a gyermekek játék közben kommunikálnak, kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajto mondatokat fogalmazznak meg.

A játék igényéből indul ki a barkácsolás, amelyhez folyamatosan gyűjtjük az eszközöket, amelyeket elérhető helyen tárolunk. Fontos, hogy a barkácsolás a játékfajta természetes kiegészítőjeként jelenjen meg, ne legyen öncélú. Barkácsolás közben, nagyon sok technikát (vágás, tépés, ragasztás, szögelés, fonás, hajtogatás) munkaformát ismernek meg a gyermekek. Munka közben átéli az alkotás örömét, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, alakul társas kapcsolatuk, gyakorolhatják a társas együttlét, viselkedés szabályait.

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze a bábjáték. Játék közben feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit, miközben szabadon kibontakozhatnak, A gyermek bábozása jelentős a beszéd megindulásában, a beszédkedv, a beszédtechnika fejlődésében.

Csoportjainkban életkoruknak megfelelően, elérhető helyen rendelkezésre állnak a bábjáték eszközei. Csoportonként, munkadélutánon szülői segítséggel, mesetémákhoz illeszkedő bábok díszletek készülnek, melyek segítségével bővül eszköztárunk, a szülőkkel közös tevékenység közben a játékkultúra emelkedik.

A bábjáték forrása:

az óvodapedagógus játéka, óvodapedagógus –gyermek bábjátéka, a gyermekek bábjátéka, a gyermekek bábkészítése és a bábok felhasználása.

A (2,5) 3-4 éveseknél a beszoktatás időszakában ismertessük meg és szeretessük meg az újbábot, a fakanálbábot és a síkbábot.

Az 5-6-7 évesek az óvónővel közösen, de önállóan is bábozzanak kesztyűbábbal: az egyszerű marionett bábbal, melyet a barkácsolás során készítenek.

Személyiségfejlesztő hatása:hat a társas kapcsolatok alakulására,az önmegvalósításra,alkalmazkodni tudásra, élmények és tapasztalatok felidézésére,a kommunikáció, kreativitás fejlődésére.

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket, dramatizálás során, kötetlen módon játsszák el, amely mozgásos cselekvésen, esztétikai látványon és beszéden alapszik.

A dramatizálás személyiségfejlesztő hatása:a felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, szervezőképességük, kommunikációjuk, alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

d) Szabályjáték

Ennél a játékfajtnál a legfontosabb a gyermekek és a felnőttek által megfogalmazott szabályokhoz való igazodás igénye. Játék közben a gyermek érzelmeket tanul, tanulja indulatainak fékezését, a siker és kudarctűrést, felelősségtudata, feladat tudata fejlődik.

Mozgásos szabályjátékok:

Szabadidőben, testnevelés foglalkozáson, mindennapi testnevelés keretében alkalmazzuk. Ide tartoznak a bújócskák, körjátékok, szembekötősdí, labdajátékok, futójátékok, sorversenyek, célba dobások, kosárlabda játékok, váltóversenyek, fogócskák, népi gyermekjátékok.

Értelemfejlesztő játékok:

Amit a gyermekek egyénileg, vagy mikro-csoportban, óvónővel, vagy egyedül játszhatnak. Pl. Társasjátékok, dominók, kártyák, logikai játékok. Puzzle-játékok, Lego-k, memória játékok, Barkochba-játék, formakirakó, anyanyelvi és kommunikációs játékok.

13.1.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni.

Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus-szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőképessége, alkalmazkodó képessége empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet. Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz.

Építményeikben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás

Ismert meséket dramatizálnak, báboznak.

Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata.

13.2. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi- klasszikus- és kortárs írói eszközök gazdagságával. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

13.2.1. A verselés, mesélés célja

Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul, a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése, megalapozódik az irodalomszeretet. A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által, fejlődik a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása, és a biztonságos önkifejezés.

13.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszhető.

Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.

Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés

Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök, interaktív játékok

Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.

A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.

A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása. Szociális hátrányok enyhítésére könyvhöz jutás segítése. Tehetséggondozó műhely működtetése.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi

fejlődésének, és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok, meseszoba) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, gyertyafénynél kezdődik a mese. A mesét 1 héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás.

13.2.3. A verselés, mesélés tartalma

A mese vers a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit. Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, amelyet segít a jól felszerelt könyvtárunk.

A mese – versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat, amely során saját emlékeik, képzeletük alapján élik át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat. Követelmény, hogy az óvónő – mese-vers tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételt képeznek a folytatásos történetek, pl. alvás előtt). Olyan feltételeket teremtsünk, hogy a mese – vers tevékenységen minden gyermek részt vegyen.

MESE – VERS TARTALMA			
	3-4 éves korban	4 - 5 éves korban	6-7éves korban
Népi Mondókák	(10-12) altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, hőkögtetők, simogatók, stb.	(4-5) környezetről, időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről, tárgyakról, állatokról	(4-5) felelgetős, kiszámolós, tréfás mondókák, párválasztók, találós kérdések, közmondások
Versek	(3-4) rövid versek állatokról, természetről, ritmikus mozdulatokkal kísérve	(6-7) kiolvasók, vidám, groteszk, humoros témái: évszakváltás, természet szépségei	(15-20) gyermekek élményeihez kapcsolódó versek, ünnepek, hagyományok, jeles napok
Mese	(10-14) rögtönzött történetek, láncmesék	(10-15) állatmesék, népmesék, kortárs,	(15-20) népköltészet, kortárs, klasszikus és

		klasszikus, és cigány etnikai kultúrából mesék, párbeszédes és elbeszélő történetek	etnikai mesék tündérmesék, tréfás-verses-, mű mesék, folytatásos mesék, elbeszélő történetek, önálló mesebefejezés, önálló mesekitalálás
Dramatizálás	Állatok hangjának, mozgásának utánzása	Állatmesék párbeszédeinek eljátszása, kedvelt epizódok feldolgozása	Hosszabb történetek, saját készítésű díszletek felhasználásával, szerepek önálló elosztásával. Drámajáték alkalmazása.
Bábozás	Az óvónő bábjátéka ujjbáb használata	Az óvónő bábjátéka, síkbábok önálló használata	Önállóan bábozzanak, saját készítésű bábokat is használnak, szívesen bábozzanak kiscsoportosoknak, (zsákbábok, kesztyűbábok)

13.2.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.

Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.

Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.

Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére kifejezésére.

Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.

A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.

Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.

A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.

A nemzeti kultúr - kincsből ismernek verseket és meséket.

A szülők részt vesznek mesék közös feldolgozásában,

Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása

13.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

13.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul, a zene iránti érdeklődés, formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

13.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.

A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.

A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.

A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelm gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.

Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus variációk kitalálása).

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelés, speciális szakember és programok segítségével.

A nemzeti, etnikai és migráns gyermekek zenei kultúrájának közvetítése a szülőföldhöz való kötődés erősítése. Tehetséggondozó műhely működtetése

13.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik, valamint kiegészíti a cigány nemzetiségi szokások és hagyományok dal és mozgásanyaga.

A program, zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

népi mondókák, ölbeli játékok

pentaton hangkészletű 6 hangterjedelmű népi dalos játékok,

a zenei átélést segítő, kreatív mozgások,

hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag

a készségfejlesztés zenei elemei.

hangszeres előadások

cigány kulturális elemek

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene, mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül. Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

Spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által:

3 – 7 éves korban a tanulás szervezeti formája: tervszerű, kötetlen foglalkozás, hetente 1 alkalommal. A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint pl. körben járás, ringatózások rugózások, mely a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.

5-7 éves korban a szép, tiszta éneklésre és a harmonikus mozgásra helyezzük a hangsúlyt. Ebben a korban már képesek az önállóságra, ezért nem szükséges, hogy az óvónő végig együtt énekeljen velük. A mozgással kísért egyöntetű szép, tiszta előadás megvalósítása tudatos cselekedtetésre épül (testtartás, tekintet, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Éneklés közben beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

A tevékenységszervezés mikro csoportos formában történik.

Óvodánkban alkalmazott zenei eszköztár:

különböző méretű dobok, zörgő dobok, különböző méretű cintányérok, háromszögek, ritmus hangszerek, csengősor, xilofon, metallofon, furulya, saját készítésű hangszerek felhasználása (termések, pengettyű, nádi hegedű...) audiovizuális eszközök (lemezjátszó, kazetta, videó, TV.) szakmai könyvek, az énekes dalos játékokhoz felhasznált eszközök, saját, csoportra jellemző egyéb énekes kelléktár

Fejlesztési tartalom	3- 4 éves korban	4- 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
Éneklési készség mondóka énekes játék	5 – 7 mondóka 10-12 dal, dalos játék (3-4 sz-m), (1-2 l-sz-m), (2-3 m-r-d) sz-m-r-d), (1 d-l-sz)	4 – 6 mondóka 12-15 dal, dalos játék 2-3 műdal (2-3 sz-m), (2-3 l-sz-m), (1-2 sz-m-d) (2-3 m-r-d), (2-3 sz-m-r-d) (1 m-r-d-l)	4- 7 mondóka 20-25 dal, dalos játék 3-4 műdal (2 sz-m), (2 l-sz-m), (1-2 m-r-d) (2-4 sz-m-r-d), (6-8 l-sz-m-r-d) (2 m-r-d-l)

		(1-2 d-l-sz)	(2 r-d-l-sz) (2 m-r-d-l-sz)
	Az óvónő segítségével egyszerre, csoportosan, kb. azonos hangmagasságban énekelnek.	Az óvónő indításával, önállóan, tisztán, együtt, jó szöveg kiejtéssel énekelnek.	Önálló indítással, csoportosan és egyénileg helyes kezdő magasságban és tempóval énekelnek.
Hallásfejlesztés magas-mély	Érzékeltetése, guggolással, lábujjhegyre állással, beszéden keresztül. Szemmel követése térben	Érzékeltetése térben, a megnevezett testrészrel, mondókán, dalon keresztül. Változó kezdő magasság átvétele	Dallamív rajzolás kézzel, ujjakkal, lábfejjel, mellkas előtt, fej fölött. Mondókán, dalon, párbeszéden keresztül. Magas-mély térbeli mutatása
halk-hangos	Halk-hangos felismerése beszéden, mondókán, éneken, zörejen keresztül (környezet hangjai)	Halk-hangos közötti különbség felismerése, mondókával, énekkel, járás és tapsolás gyakorlásával.	Halkabb és hangosabb éneklés összekapcsolása, tempó változtatással. (halk-hangos, gyorslassú kombináció)
zenei emlékezet: dallamfelismerés	--	Dalok felismerése szöveg nélkül, dúdolásról és hangszerről. Motívumok váltva, halkan-hangosan.	Dalok felismerése kezdő, vagy belső motívumról. Rövidebb és hosszabb egységekkel, folyamatos tempóban.
	--	Egyszerű dallamfordulatok	Dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet Beszédhangszín és hangsúly

<p>tempó különbségek: gyors-lassú</p> <p>- mozgástérforma</p> <p>hangszerek</p> <p>népszokások, ünnepek</p>	<p>Tempóváltás követése egyszerű mozdulatokkal</p> <p>Mondókák, dalok egyszerű utánzó mozgásokkal egyszerű táncmozgások</p> <p>Egyszerű ritmusjátzó hangszerek (dob, ritmuspálca)</p> <p>Ünnepkörök mondókái, énekes játécai (állat, naphívogató, farsang, húsvét, anyák napja)</p>	<p>Gyors-lassú beszéd, énekmozgással, tempóváltás lépéssel</p> <p>Táncos jellegű mozdulatok (oldallépés, térden) fél</p> <p>Ritmushangszerek (dob, háromszög) készítése</p> <p>Ünnepkörök mondókái, énekes játécai (leánykérő, Lucázás, kiszebáb, anyák napja)</p>	<p>szünet, szinkópa.</p> <p>Gyors-lassú tempótartás önállóan.</p> <p>Bonyolultabb, táncos jellegű mozdulatok (párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító, fogyó játékok).</p> <p>Ritmushangszerek és egyéb természeti tárgyak.</p> <p>Ritmushangszerek készítése (Dob, háromszög, cintányér)</p> <p>Ünnepkörök mondókái, énekes játécai (lakodalmas, szüret, kapus, hidas játék, pásztorjáték, komatálazás, pünkösddőlés, anyák napja)</p>
<p>Zenehallgatás</p>	<p>Óvónő éneke</p> <p>Zenehallgatás befogadására szoktatás.</p>	<p>Óvónő éneke és hangszeres játéka</p> <p>Ismerkedés a kétszólamúsággal</p> <p>népi, kortárs,</p>	<p>Óvónő éneke,</p> <p>Óvónő hangszeres játéka</p> <p>Óvónők kétszólamú mű előadása</p> <p>népi, kortárs,</p>

	népi, klasszikus	kortárs, klasszikus	klasszikus
	Tükör használata	Tükör használata	Tükör használata

13.3.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, műdalt.

A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.

Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.

Ismerik a zenei fogalom párok jelentését.

Képesek érzékeltetni az egyenletes lüktetést, a motívum hangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.

Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.

Próbálkoznak az improvizálással.

Képesek dallambujtatást végezni.

Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.

Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

13.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ember ismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek (sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták, stb.) a funkció öröm érzését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formákig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázoló tevékenység célja, nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „mű” jelzés a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről, képzügyességének fejlettségéről.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

13.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

13.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotóléggör kialakítása.

Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.

A belső képek gazdagítása gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával. Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása. fejlesztése a népi motívumok alkalmazásával

A gyermeki élmény- és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés és önértékelítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.

Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése. stb.)

Az ábrázolási tevékenységében lassan fejlődő, (diszgráfia tüneteit mutató) gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakemberek felé.

A cigány nemzetiségi vizuális kultúra sokszínűségének, egyes díszítő elemeinek megismertetése Szociális hátrányok enyhítése ábrázolás eszközeinek biztosításával.

Tehetséggondozó műhely működtetése.

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

A technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.

Témánként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében.

Élményre alapozott, jól kigondolt témaválasztás.

A vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe.

13.4.3. Az ábrázoló tevékenységek szinterein a feltételek megteremtése:

Csoportszoba

Szabadon folyó ábrázoló tevékenységhez: „Műhelysarok”, elkülönített asztal, polcos szekrény, ahol az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, ecset, ceruza, színes ceruza, filctoll, gyöngy zsírkréta, agyag, gyurma, papír, olló, és más anyagok a gyermekek számára elérhetőek, biztonságos az elhelyezésük. Több térbeli „munkalehetőség” technika felajánlási mód.

Dramatikus játékhoz: Bábok, kosztümök, építők, kirakók, összerakós játékok. Félkész termékek, játékok, anyagok. Díszletek, hátterek.

Tervezett ábrázoló tevékenységhez: Változatos helyszín, anyag és eszköz (dobozokon, fatörzsön, paravánon, táblán, csempén). Tárolási lehetőség az elkészült munkáknak.

Udvar: Állandó helyen asztal, szék, tábla, kréta, s egyéb eszközök biztosítása.

Természet: Élménygyűjtés, növényekből, termésekből, alkalmi játékok készítése.

Épített környezet: Falu-kép, házak és udvaruk, valamint azok lakóinak megfigyelése.

Múzeum, könyvtár, színház, bábszínház látogatása.

Az ábrázoló tevékenység során a szülők hozzájárulásával változatos sokféle eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Igyekszünk megtanítani az eszközök célszerű használatát. Figyelünk a helyes szokás és normarendszer (ülés, testtartás, kézmosás, stb.) kialakítására. Olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek egyéni élményeiket, a közös megfigyeléseket, elképzeléseiket, saját elgondolásaik szerint újra alkothatják, ahol megjelenik szűkebb és tágabb környezet megismerésén belül a szülőföldhöz való kötődés. Fejlesztő eljárásunk alapja, hogy önmagához képest fejlődjön, lépjen előre a gyermek. A lehetőségek megteremtésével a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. A segítség módját illetően várjuk ki először, hogy mit alakít ki magától a gyermek, s ne arra gondoljunk, hogy mit kell tudnia a gyermeknek. (E tekintetben szemléletváltás szükséges.)

Az iskolakezdéshez a fentiek mellett fontos hogy kialakuljon a finom motorikus koordináció, a vizuális észlelés, megfigyelés, emlékezet megfelelő fejlettsége, mely egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához, így a terület fejlesztése, szintén a fejlesztő tevékenység fontos eleme.

Fejlesztés területei

Építés. Plasztikai munkák. Képalakítás.

13.4.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.

Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.

Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. a vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik

Az eszközöket készségi szinten kezelik.

Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.

Képalakításukban megjelenik a tér, síkba való átfordítása.

Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismeretük, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásai, kialakul saját forma-nyelvük.

A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.

Használják a népi, nemzeti, etnikai kultúrában megjelenő díszítő motívum

A kiemelt figyelmet igénylő-tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul

13.5. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre. Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis, csak a meg lévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a

gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik, csont és izomrendszere, alakulnak mozgás koordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számunkra az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

13.5.1. Mozgás célja:

A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során megalapozódik a mozgás szeretetetésre épülő egészséges- életvitel és életmód.

13.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése

A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével

Nevelési feladatok megvalósításához, mozgásos tapasztalatok, tervezése és a mindennapi gyakorlati megvalósítása

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.

Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése.

Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.

Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknél. (Gyógy-testnevelő és fejlesztőpedagógus mikro csoportos tevékenysége.

Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A szülővel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, ill. közös mozgásos programok szervezése

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.

A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.

A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését.

Hatása szociális képességek fejlődésére:

A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.

A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együttmozgás segíti a gyermek én-határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.

A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A mozgásfejlesztés fő feladatait – a nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

13.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a testnevelési foglalkozáson,
- c) mindennapi testnevelésen,
- d) differenciált mozgástevékenység során.

a) Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Valamennyi szintéren fontos a feladat természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3 - 4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, Rotrikom, Greiswald egy-egy eleme, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4 - 5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötel, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (hinta, Body Roll, füles labda, lépegető, forgó korong stb.)

5 – 7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl.: ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb. A gyermekek

felügyeletének biztosítása mellett használjuk fel a mozgásos tevékenységekre az öltözőt és a fejlesztő szobát is.

Óvodánk kitűnő belső és külső sajátossága feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a csoportszobát a belső folyosót, a teraszt is alkalmassá tesszük, a könnyen mozgatható bútorok átrendezésével mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóakák, billenő hinta, füles labda, Body Roll, Rotrikom egy-egy eleme, stb.)

Tágas tornaszobánknak óriási a jelentősége napi életünk során a mozgásfejlesztésben, a napirendünk célszerű kialakításában. Óvodapedagógusaink ismerik egymás időbeosztását, és ennek függvényében igyekeznek minden lehetőséget kihasználni a gyermekek optimális fejlesztésére.

Nagy területű udvarunkon a természetes anyagból készült több funkciós fa mászóka, csúszda, illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek, jól szolgálják a testi képességek fejlődését, mozgásuk összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak mozdulataik kipróbálására, téri tapasztalataik megszervezésére.

Fontos eszközként tartjuk számon az egyensúlyi helyzet keresését igénylő lengő hidat, valamint a ritmikus mozgást biztosító hintát, billegőket. A sokoldalú képességfejlesztés céljából engedjük a gyermekeket különböző eszközökön mászni. Tervezzük a sport udvarrész továbbfejlesztését, ahol felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek csoportjától független, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvónő, vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz (kivétel a kiscsoportos gyermekek). A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport – és a manipulációs eszközök használatára. Tanítsunk sok, mozgásos játékot, régi népi játékot is, pl.: ugrókötelezés, ugróiskola, dalos játékok. Kapcsolódjunk be a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesszük tovább. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Elsődleges tennivalónk az óvoda helyiségeinek (csoportszoba, öltöző, folyosó, terasz, udvar) további mozgás centrikus berendezése, fejlesztése. Az udvari fajtékok, játékeszközök EU - s szabványoknak való megfeleltetése megtörtént, a játékok alatti felszín gumilappal történő befedése megvalósult a balesetveszély elkerülése céljából. Felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

b) Mozcásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek

legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismétljük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Megmutatjuk a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak.

A testnevelési foglalkozások mozgásrendszerét megújítottuk. Az eddig megszokott „főgyakorlati” felosztástól (tornavonatkozású, atlétikai vonatkozású gyakorlatok, stb.) eltérően, nekünk a gyermeki fejlődés, érés sajátosságait és folyamatát kell néznünk. A sokoldalú mozgástapasztalat, alapvető mozgáskészségek, mozgásformák megismerése, a testi képességek kibontakoztatása mellett a gyermekeknek sok testnevelési játékra van szükségük.. Mindezek mellett a testnevelési foglalkozások tartalmában és gyakorlatában a komplexitást is érvényesíteni kell, azaz több tevékenységi forma művelődési anyagát lehet beépíteni. Gyakorlattá vált, a nagycsoportos korosztály esetében a testnevelési játékokat ismétlő foglalkozás, és a rendgyakorlattal, főgyakorlattal tervezett tevékenységek váltakozása. Az azonos életkorú gyermekek, ill. az azonos képességű gyermek együttes mozgásos tevékenysége, csoportközi integrációs tevékenységek.

A testnevelés műveltség tartalma

A rendgyakorlat és gimnasztika alapgyakorlatai:

Játékos járás, futás, ugrás, dobás gyakorlatok és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok,

Játékos támasz gyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, bújás, gurulás hossztengety körül, átfordulások, tarkóállás, kézálási kísérletek), gyakorlására szerkesztett testnevelési játékok,

Játékos függés, egyensúly, labda gyakorlatok (kézzel, lábbal) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok,

Játékos emelések, hordások, küzdő gyakorlatok (húzások, tolások) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok, versengések,

Játékos foglalkozások a szabadban (görkorcsolyázás, rollerezés, kerékpározás, csúszkálás, szánkózás, kuglizás...),

Játékos testtartásképző – javító és lábboltozat süllyedést megelőző javító gyakorlatok (kúszás előre és hátra, hason és háton, labdadobás hason fekvésben, célba és társnak),

Játékos, zenés – mozgásos önkifejezés (táncos és népi játékok, gyermek néptánc alapok)

Játékos légzési gyakorlatok.

Óvodánkban alapkérdésnek tekintjük a sport, tornaszerek és kézi szerek folyamatos bővítését, amelyek magukban hordozzák a játék és a testnevelés mozgásanyagának gyakorlati lehetőségét. A kézi szerek segítségével – tornabot, kendő, szalag, szalagos bot, labda, babzsák, karika – végzett gyakorlatok, a különböző fogásmódok, forgatások, emelések, dobások, stb., mind jól szolgálják a finom mozgások kialakítását, a téri irányok gyakoroltatását, az oldaliség tanítását, segítik a kéz fogóizmainak erősítését.

A tudatos fejlesztési céllal tervezett nevelői munka eredményeként minden gyermek láthatóan, mérhetően magasabb fejlődési szintet ér el a korábbihoz képest.

c) Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

Minden korcsoportban naponta egyszer 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetősége nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogó játékokkal a nagymozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik. A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására nyílik lehetőség.

Mocorgó”elnevezéssel közös frissítő tornát szervezünk az udvaron, ill. tornaszobában, valamennyi gyermek önkéntes részvételével. A csoportokban dolgozók mintaadó tevékenysége ösztönzően hat a gyermekek tevékenységben való részvételére.

d) Mozgásfejlesztés differenciált mozgástevékenység során

Az 4 éves korosztálytól a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően részt vehetnek szakképzett néptánc oktató pedagógus által vezetett néptánc foglalkozáson, illetve heti rendszerességgel ovi-fociedzésen. A szülőket rendszeresen bevonjuk a csoportokban szervezett mozgásos tevékenységekbe, rendezvényeken közös mozgásos programokat szervezünk.

13.5.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.

A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

Szeretnek futni, képesek 50 – 100 m távolságot kitartóan végig futni.

A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik

Tudnak helyben labdát pattogtatni.

A különböző verseny játékok, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.

Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

13.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását.

Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és

néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

13.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

A külső világ tevékeny megismerésének célja: Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket. Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek, a népi, és a családi hagyományok, a szülőföld, a hazai táj, a természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása

Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása

Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben)

A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önérvényesítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása

A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában

A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása

Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket

A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása

A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába

Szociális hátrányok enyhítésére szülőkkel közös ismeretszerző kirándulás szervezése.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk: Természet és társadalmi környezet megismerése. Környezetalakítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával. Környezetvédelem.

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal.

Itt kell kiemelni a helyi (Lókos-part, mezőgazdasági területek, gazdasági udvarok, Jászteleki erdő, Emlékművek) és tágabb (állatkert, élményparkok, múzeumi középületek) környezeti sajátosságok lehetőségeinek kihasználását. Szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg

a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat: pl. fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.)

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

3 - 4 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK: ismerkedés az óvoda helyiségeivel és az ott dolgozókkal

TESTÜNK: önmaga felismerése és azonosítása a tükörben, testrészek, érzékszervek megnevezése, a testrészek, érzékszervek funkciója és ápolása, az orvos gyógyító munkája.

CSALÁD: ismerkedés a családdal (fényképen azonosítva) , a mi otthonunk, lakásunk részei (szoba, konyha, fürdőszoba)

ÉVSZAKOK: figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, szerezzenek tapasztalatot az időjárás és öltözködés összefüggéseiről.

NÖVÉNYEK: megneveznek néhány, a környezetükben található növényt, gyümölcsöt, zöldségfélét, virágot, tapasztalatot szereznek színéről, illatáról, ízéről.

ÁLLATOK: megneveznek néhány, a közvetlen környezetünkben található állatot, utánozzák mozgásukat és hangjukat.

ÉLŐ-ÉLETTELEN: élő és élettelen közötti különbségtétel megfigyeltetése (csíráztatás).

NAPSZAKOK: a csoport napirendje. Nappal, - éjszaka fogalma.

KÖZLEKEDÉS: ismerkedés a gyalogos közlekedéssel, környezetünkben található járművek megfigyelése (autó, autóbusz, kerékpár)

SZÍNEK: figyeljék a környezetük színeit, ismerkedjenek az alapszínekkel.

4 - 5 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK: középsősök lettünk, élményszerző séták az óvoda szűkebb környezetében.

TESTÜNK: tudatosodjanak a főbb testrészek (páros testrészek) funkciói, alakuljon ki testfogalmuk, oldaliság tanítása gumiszalaggal, alakuljon ki bennünk testünk ápolásának igénye, és az orvos gyógyító munkájának fontossága.

CSALÁD: a mi családunk, a családunk tagjai (szülők, testvérek, nagyszülők) otthonunk címe, lakásunk részei, berendezései.

Ki, mit tesz otthon? (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)

ÉVSZAKOK: évszakonként az időjárás- és természet változásainak megfigyelése, összefüggéseinek megláttatása, az időjárás változásának hatása az emberek tevékenységére és az állatok életmódjára

NÖVÉNYEK: az évszakok, az időjárás változás hatása a növények életére, figyeljék meg néhány növény fejlődését, növekedését, érését.

ÁLLATOK: figyeljék meg az évszakok és az időjárás változásának hatását az állatok életére, ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel a valóságban, vagy képen.

ÉLŐ-ÉLETTELEN: közvetlen környezet megfigyeltetése, osztályozása élőre-élettelenre (növények hajtatása, gondozása, anyagok tulajdonságai).

NAPSZAKOK: napszakokhoz kötött tevékenységek tudatosítása, nappal és éjszaka fogalmának megismertetése.

KÖZLEKEDÉS: a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása, ismerjenek néhány személy- és teherszállító járművet.

SZÍNEK: fedezzék fel a környezetükben található azonos színeket.

5-7 éves korban

ÓVODÁSUNK VAGYUNK

Nagycsoportosok lettünk,

Iskolások leszünk,

Tájékozódás az óvoda tágabb környezetében.

TESTÜNK

tudatosodjanak az emberi test (a domináns kéz) részei és azok funkciói,

emberi és állati testrészek, érzékszervek összehasonlítása funkciójuk szerint,

az egészséges életmód, egészségvédelem fontosságának tudatosítása (egészség – betegség – gondozás, egészségügyi vetélkedő)

CSALÁD

a mi családjunk, családfa (nemek-, kor szerinti csoportosítás),

foglalkozások, feladatok a családban, (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)

ünnepeink, szeretteink körében.

ÉVSZAKOK

az évszakok időjárásának és a természet változásainak összehasonlítása,

a természeti változások hatása az emberre, állatra, növényre,

figyeljék meg az évszakokban folyó munkálatok és azok fontosságát, és lehetőség szerint vegyenek részt benne.

NÖVÉNYEK

tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van, kísérjék figyelemmel a növénytermesztést (az óvoda udvarán) és betakarítást (mezőgazdasági területeken),

ÁLLATOK

tudják, hogy az állatok életmódja és az időjárás változása között összefüggés van (elköltöznek, gyűjtögetnek, szőrmét váltanak) ,

hasonlítsák össze külső és belső jellemzőjük alapján, illetve csoportosítsák a szűkebb és tágabb környezetükben található állatokat.

ÉLŐ-ÉLETTELEN

tegyenek különbséget az élő természet tulajdonságai és az élettelen természet tulajdonságai között, élő- és élettelen dolgok összehasonlítása, csoportosítása.

NAPSZAKOK

ismerkedjenek a napszakokkal (hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka) és az azokban végzett tevékenységekkel, az idő múlásának felismerése.

KÖZLEKEDÉS

önállóan tájékozódjanak a gyalogos közlekedésben (irányok, jelzések megismerése), ismerkedjenek szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel, hasonlítsanak össze személy- és teherszállító járműveket.

SZÍNEK

különböztessenek világos és sötét színeket, ismerjék a színárnyalatokat.

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását.

A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába.

A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak a gyermek tovább éli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

kötetlen játék (játékhelyek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel, stb.)

célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés.

természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása,

virágos- és konyhakert, természet és élősarok, termések, levelek, csigaházak, kavicsok, növények nézegetése, válogatása, játékokban történő felhasználása.

Alkalmanként kis állatok megfigyelési lehetőségének biztosítása (pl. hörcsög, akváriumban halak, teknősbéka stb.)

Az óvónő- és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalkító munkája minta a gyermek számára.

Fontos, hogy az ügynek a szülőt is megnyerjük, hiszen így alakítható eredményesen a szép, tiszta környezet iránti belső igény.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvónő segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is. Évente 2 alkalommal környezetvédelmi projektnapot tartunk, amelybe bevonjuk az óvoda partnereit, így a gyerekeket, a szülőket, óvodai dolgozókat, iskolásokat a kisebbségi önkormányzat tagjait stb.

Fontos teendőink

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel.

Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.

Udvarunk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.

Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!

Ne szemeteljenek, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.

Vigyázzanak a környezetük tisztaságára, a 6-7 évesek vegyenek részt heti 1 alkalommal a szemét összeszedésében.

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség. (Pozitív minta, példamutatás)

A környezet megismerésére nevelés helyszínei

CSOPORTSZOBA	UDVAR, KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	KIRÁNDULÁSOK, SÉTÁK
<u>Élő-természet sarok:</u>	<u>Tevékenységek a természetben, a természet</u>	<u>A természet változásainak, szépségeinek, jelenségeinek</u>

<p>Gyűjtött termékek, kavicsok, kagylók, növények, hajtások, csírák.</p> <p>Természettudományi könyvek, kísérletek eszközei.</p> <p>Zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása (saláták, ivólevelek, befőttek, kompótok)</p> <p>képkártyák, fényképek elhelyezése</p> <p>- kísérletek: növényekkel, természeti jelenségekkel (víz, jég, hó, hő, anyagok)</p> <p>- Kis állatok megfigyelése a csoportban</p> <p>- jeles napok, hagyományok ápolása, annak jelképei:</p> <p>ADVENT: adventi koszorú,</p> <p>Mikulás napi jelképek Luca napi búza Mézeskalácssütés, FARSANG</p> <p>maskarák HÚSVÉT</p> <p>tojásfestés</p>	<p><u>átalakítása:</u> betakarítás, levélsöpítés, talaj-előkészítés, madáretető kihelyezése és folyamatos gondozása, veteményezés, talaj gond. kísérletek (szél, hó, jég, víz, föld, levegő) jeles napok, hagyományok, ápolása <u>Szituációs játékok</u>, népi játékok <u>„farsang farka”</u> Lakodalmas játék, Kukoricamorzsolás, Kiszebáb égetése néptáncosokkal közösen Májusfaállítás, Madarak, fák napja, Föld napja, Víz napja</p>	<p><u>megfigyeltetése:</u> <u>Fekete patak</u>, Templom kert, Bánki tó, Jászteleki erdő, Kertek-udvarok, (szüret)Mezőgazdasági területek, Piac ,Társadalmi környezet Határlátogatás,(kukoricatörés, tavaszi munkák)</p> <p>Emberi munka megfigyeltetése, géppark, állattartás, pékség Középületek megfigyelése (művelődési ház, könyvtár, iskola, városháza, posta, orvosi rendelő, ABC, - Állatok és életterük megfigyelése Vasútállomás</p>
---	--	---

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb –és tágabb környezetük iránt.

A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni

A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:

Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,

Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,

Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,

Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.

Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.

Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.

Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.

Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk. Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban

Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

13.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata, gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tevékenységhez jó színvonalú eszköztár – MINIMAT, színes rúd, szöges tábla, logikai játék, tükrök, testek, síkmértani formák, mérleg, mérőegységek, kártyák, dominók, képes kirakók, saját készítésű munkalapok, fejlesztőfüzetek, (pl. Diszlexia megelőző feladatgyűjtemény) mozgáskotta, DIFER programcsomag egyes elemei stb. – állnak rendelkezésre. Célszerű berendezni egy helyet, ahol ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás – sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések célja

A gyermekek rendelkeznek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai, és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel, tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.

Pozitív viszony kialakítása, a probléma helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.

A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.

A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikro csoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.

A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása, egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban, és problémahelyzetekben.

A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.

A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.

Tehetségfejlesztő műhely működtetése

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai szinterei

A spontán matematikai megismerés általános színterének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok-okozati összefüggések felismerésére.

A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros és mikro csoportos, és kooperatív tevékenykedtetés foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést. Négy éves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés. Nagycsoportban mikro csoportban szervezzük a tevékenységeket.

Fő alapelvünk: hogy ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátítsunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtő, a kitalálás, a kigondolás, az önálló feladat, és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztethető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges:

tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük,
a részképességeket fejlesszük,
a gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, kognitív képességeket fejlesszük
a szükséges szokásokat, kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátítsunk el.

A fejlesztés tartalma

Az összetartozó dolgok megfeleltetése

Csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás

Számfogalom megalapozása

Halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége

Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint

Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint

Számtani műveletek, halmazokkal végezhető játékos műveletek

Építések, alkotások szabadon és másolással

Geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása

Tevékenységek tükörrel

Tájékozódás térben, síkban, téri irányok

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.

A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket

Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket, tapasztalataikat, ismereteiket, a játéktevékenységekben tudják alkalmazni

Felismernek az alapvető geometriai formákat

Kialakul az alapvető helyzetek, relációk az irányok megkülönböztetése, a balról-jobbra való haladási irány követése.

13.7. A munka jellegű tevékenység

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van.

A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

13.7.1. A munka célja

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, alakulnak a munkavégzéshez szükséges, attitűdök készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:

Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási képességük, munkaszervezési képességük

Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk

Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

13.7.2. Az óvodapedagógus feladatai

A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)

A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátítása

Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és

betartásának, konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása

Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.

Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben

A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom

Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során

A munka tevékenységek során,- eszköz használat, helyi jellegzetességek- a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása

A munkavégzésben a szülők közreműködésének aktív részvételének ösztönzése (pl. növény, állat gondozásba betekintés, gyűjtőmunka, Környezetvédelmi napok)

Területei

Önkiszolgáló munka

Környezet rendjének megőrzése

Alkalomszerű munka

- egyéni megbízatás

Felelősi munka

Naposi munka

Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei:

Testápolás

Étkezés

Öltözködés

(lásd: az egészséges életmód)

b) Környezet rendjének megóvása

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.

Pl. A csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, tisztálkodási szerek, bútorok)

A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés, stb)

Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása.

Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés)

c) Alkalomszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízatások, a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezik. Időnként olyan megbízatásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása

Gyűjtőmunka

Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)
Kisebbségek segítése

d) Felelősi munka

Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg, felesleges várakozási idő.
Pl. öltözői rendfelelős, fürdőszoba felelős, fogkrémosztó, ebéd-felelős stb.
Kis - középső csoportban, pl. étkezésnél, alkalmazzuk.

e) Naposi munka

5 – 7 éves korban vezetjük be
A várakozási idő elkerülése ebben a tevékenységben is fő szempont. A munkáért felelős gyermek jelölése, mely segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba-és abból való kilépésben, ill. az egész napos tevékenysége során. (pl. kötény, karszalag, kendő)
Elsősorban az étkezéseknél, foglalkozási eszközök, előkészítésében, teremrendezés közben valósul meg.

f) Növény – állatgondozás

Csoportonként élősarkot és kertet gondoznak, ismerkednek a növények fejlődésével, és tevékenyen részt vesznek a növények ápolásában, és a kisállatok (madarak) gondozásában. Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A gyermekek munkatevékenységéhez elegendő mennyiségű és minőségű, biztonságos és számukra elérhető eszközök, szerszámok állnak rendelkezésre.

Pl.: takarító eszközök, kerti szerszámok

13.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosítására. A munkavégzés nem időszakonként, hanem rendszeresen, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarkok kialakítását, és a kerti munka fontosságát.

A közösen gyűjtött gyümölcsöt és zöldségfélét feldolgozzuk, (pl. megfőzzük, tartósítjuk) Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységet. Megismertetjük azokkal a multikulturális elemeket, munkaformákat, tevékenységeket, amivel otthon is találkozhatnak: pl. kosárfonás, seprűkötés, vályogverés, fafaragás..

13.7.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.

Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárás, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolják

Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

Képesek-életkori szinten,- saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.

Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye

Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

13.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatják el a gyermekekhez.

13.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építés közben

alakuljon kompetenciájuk,

erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik,

fejlődjön kreativitásuk.

13.8.3. Az óvodapedagógus feladatai

Megismerési vágy, kíváncsiság sokoldalú érdeklődés, kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása

A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével

Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése

Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárás, alkalmazkodás, egymás segítése

A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése

Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására

Értelmi,- kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóságghű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet)

A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat

A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása

Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése

A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon:
Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka
Az iskolaválasztás támogatása
Az iskolával való kapcsolat fenntartása
Az óvoda- iskola átmenetet segítő program kidolgozása, megvalósítása

13.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

spontán játékban tapasztalatszerzés,
gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
célzott megfigyelés, tapasztalat-, élményszerzés (séta, kirándulás),
cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás.
egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés

Megelőzés

Felzárkóztatás

Tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.

A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával differenciált tervezés.

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés.

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét, és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél)

módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsoportok működtetése, egyéni munkatempó,- teljesítőképeség figyelembe vétele)

célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele) eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk követni, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló, tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvónő pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretéről a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók, a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetők. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon, milyen tanulási keretet-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

műveltségtartalmak komplexitása,

a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos-és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,

tervszerűség és spontaneitás összhangja,

egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is.

A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meg lévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével. Az értelmi nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk, s nem a kész ismeretek, cselekvésformák betanítását.

A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvónő-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. Kiemelt

szerepet kap a pedagógiai asszisztens a tanítás-tanulás folyamatában az óvodapedagógus útmutatásainak végrehajtásában segítve a gyermekeket.

Az Integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos, az óvónő módszereinek szüntelen megújítása, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása, ezzel kapcsolatos feladatunk:

Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a kiemelt figyelmet igénylő és a nemzetiségi gyermekek fejlesztésében.

Speciális szakmai képzettség további megszerzése

Mіндеzen módszertani ismeret birtokában:

A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése

Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

13.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

– az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

– megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

– a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

14. Az óvodai élet megszervezésének elvei

14.1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei:

Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra.

Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt.

Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoport-kialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

A csoportalakításnál a homogén (azonos életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi, a fenti szempontok figyelembe vételével. A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.

Az óvodapedagógusok törekvése, segíteni a gyermekeket eljutni a lassú fejlődés átmenetnek abba az állapotába, amely által óvodásból iskolássá érnek. Nevelési hatékonyságunkat a tudatos képességfejlesztéssel – kognitív, kommunikációs – magyarázzuk, melyekhez nélkülözhetetlen a „kortársi csoporthatások”, ezért az azonos életkorú gyermekek esetében csoportok közötti átjárhatóságot biztosítjuk. Az azonos életkor nem jelenti azonban a gyermekek homogén fejlettségi szintjét. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka (felzárkóztatás, képességfejlesztés).

A csoportszervezés szempontjai:

Átlaglétszám 25 fő, maximum 30 fő

Csoportszoba- férőhelye

Nevelőtestület pedagógiai elvein alapuló szervezési elképzelések tartalmi szempontok alapján:

életkor

fejlettség

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

14.2. Napirend, heti rend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztésekhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet. Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek, (étkezés, gondozás, mindennapos testnevelés) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Valamennyi csoportban biztosítani kell az alternatív pihenést, az 5-7 évesek esetében minimálisra kell csökkenteni a délutáni pihenő időt.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek

arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

A heti-rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti-rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

Napirend		
Szeptember 1 – Május 31-ig		
Időtartam		Tevékenység
6.30	10.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek Kötelező testnevelés heti egy alkalommal, mindennapos mese, mindennapos testnevelés
10.30	12.30	Udvari játék, levegőzés Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14.45	17.00	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

Napirend		
Június 1 – Augusztus 31-ig		
Időtartam		Tevékenység
6.30	11.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, mindennapos mese, mindennapos testnevelés, udvari játék, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vizes játékok)

11.30	12.30	Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14.45	17.00	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

14.3. Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk.

Hetirend		
Korcsoport	Kötelező foglalkozás	Csoportos foglalkozások szervezése
3 - 4 éves		A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Testnevelés Mindennapi testnevelés
4- 5 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
5 – 7 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Testnevelés, Mindennapi testnevelés

Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozások időkeretei korcsoportonként

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások:	3 - 4 éves korban	4 - 5 éves korban	5 – 7 éves korban
Testnevelés	Heti 1x (10-15perc)	Heti 1x (20-30 perc)	Heti 2x (35-40perc)
A külső világ tevékeny megismerése	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Verselés, mesélés	Napi 5-10 perc	Napi 10-15 perc	Napi 20-25 perc
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Egyéni fejlesztés	Naponta, illetve a sajátos nevelési igény szerint.		
Logopédia		Heti 1x	Heti 1x
Lúdtalp-torna		Heti 1x	Heti 1 x
Fejlesztő torna		Heti 1X	Heti 1x

14.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda, nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az információk rögzítését szolgáló dokumentumok

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítése
Személyiség lap	A gyermek óvodáskor előtti fejlődésének, a család szocio-kulturális jellemzőinek megismerése	Óvodáskor kezdetén
Fejlettségmérő lapok	- Mozgásfejlettség - Testséma - Téri tájékozódás - Térbeli mozgás fejlettsége - Értelmi fejlettség - Finommotoros koordináció fejlettsége - Nyelvi kifejező készség - Szociális fejlettség	Óvodáskor kezdetén

Fejlettséget követő lapok kimeneti célokkal	<ul style="list-style-type: none"> - Egészséges életmód, - Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés - Mozgás - Játék - Munka - Külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet - Külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések - Verselés, mesélés - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 	Évente 1x, minden év áprilisában
DIFER mérőanyag	<p>a hét elemi alapkészség diagnosztikus tesztje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szocialitás, -írásmozgás koordináció, -tapasztalati következtetés, -tapasztalati összefüggés-megértés, - elemi számolási készség, - relációszókincs, - beszédhanghallás. 	Évente 1x, minden év áprilisában Első alkalommal a 4. életévét betöltött gyermeknél
Egyéni fejlesztési terv	Tehetséges gyermekek, HHH gyermekek, Nemzeti etnikai gyermekek, SNI ill. BTMN gyermekek számára	Hetente

A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása

Az óvodapedagógus számára	A szülő számára
----------------------------------	------------------------

A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés	Jelentős információhordozó
Az eredmények újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat.	A szülő a konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét. A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi A mérési eredmények megbeszélése a HHH gyermek szüleinek és pedagógusának részvételével 3 havonta

A csoport előrehaladásának értékelése

Cél: A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése a kapott eredmények alapján tovább fejlesztés.

A csoport előrehaladásának figyelemmel kíséréssel az óvodapedagógusok munkájának, hozzá adott értékének” meghatározása.

Nevelési év végén a folyamatgazdák vezetésével az óvodapedagógusok értékelik a csoport az egészséges életmód, az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, a mozgás, a játék, a munka, a külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc területén elért eredményeket.

Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő nevelési év nevelési, fejlesztési terve.

A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvónő munkájának megfigyelésére, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire épül. A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évente egyszer szociometriai mérést alkalmazunk.

14.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Lehetőség szerint az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség – nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet – felügyeletet kell biztosítani.

A szolgáltatások igénybevevőit nyilatkoztatjuk a igénybevételéről, majd ezt követően alakítjuk ki a szolgáltatások körét. (Csak abban az esetben szervezzük meg, ha legalább 10 fő igényli.)

A szülők kérésére az alapfunkción túl az alábbi szolgáltatásokat szervezzük:

Szolgáltatás tartalma	Szolgáltatás ideje	Szolgáltatást igénybevevők köre	Szolgáltatást vezeti	A szolgáltatást felügyeli
-----------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------	---------------------------

(Minden óvodában egyéni)

A szolgáltatásainkat óvodai szakemberek végzik. Speciális képzettségük révén jól segítik a nevelőmunka sokszínűbbé tételét.

A szülők kezdeményezésére helyet adunk külső szolgáltatások igénybe vételére nevelési időn túl.

14.6. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

15. Az óvoda kapcsolatai

15.1. Óvoda- Iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei

Kölcsönös nyitottság, bizalom nevelőpartneri viszony

Közös dokumentumok ismerete

Nevelési feladatok összehangolása

Kölcsönös hospitálás, közös továbbképzésen való részvétel

Céljaink: Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

Feladataink

Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, kulcskompetenciák, egyéni differenciált képességfejlesztés)

Képességfejlesztő programok megvalósítása (Difer mérés közös értékelése)

Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása (Dyslexia megelőző programok, korszerű tanulási munkaformák, drámapedagógia, konfliktuskezelési technikák)

Az iskolaválasztás segítése (tanítónők megismerése, nyílt napok, közös kirándulások)

Közös szabadidős programok szervezése (közös gyermeknapi rendezvények)

Hospitálásra épülő együttműködés (jó gyakorlatok megismerés látogatás az iskolába, óvodába)

Gyermekek fejlődésének után követése (Bemeneti mérés, Difer mérés kontrollja az iskolában).

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, fórumok, egymás rendezvényein való részvétel

Az együttműködés tartalma

Pedagógusok kölcsönös látogatása az óvoda nagycsoportjába, ill. az első osztályba

Az intézményi programok megismerését célzó fórumok, előadások szervezése

Az óvodai szokások megtartását célzó, új szokások kialakítását segítő szakmai feladatok ellátása

Folyamatos tervszerű ismerkedés az intézmények munkájával és a gyermekekkel

(nyílt napok, iskolai óvodai látogatások)

Az intézményi programokon való részvétel (szabadidős, szakmai előadás, szülő értekezletek)

15.2. Óvoda- Fenntartó

Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt támogató, segítő jellegű.

Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.

A Gyermekjóléti szolgálat vezetőjével gyermekvédelmi felelősünk tartja a naprakész kapcsolatot, az étkezési segélyezés-, karácsonyi ajándékozás és a gyermekvédelmi támogatás biztosítása érdekében.

15.3. Óvoda- Közművelődési Intézmények

A Városi Művelődési Ház és Könyvtár kínálatából a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását segítő programokat választunk, melyek alkalmazkodnak a gyermekeink életkori sajátosságaihoz és életkorához.

A rendezvények jó alkalmat teremtenek, otthont adnak a szülőkkel való kapcsolat mélyítésére.

A könyvtárlátogatás jól szolgálja az irodalmi nevelés feladatainak megvalósítását, a hazai és nemzetközi irodalommal való ismerkedést.

A képzőművészeti kiállítások, zenés foglalkozások szervezése, színessé teszik a művészeti nevelési feladatainak megvalósítását.

A községi szintű kirándulások szervezése és közvetítése alkalmat teremt a közeli és távoli környezet megismerésére.

A könyvtári dolgozók óvodásoknak tartott foglalkozásai sikeresek a gyerekek körében.

Az együttműködés formái

Rendhagyó foglalkozás (irodalmi, zenei, vizuális foglalkozások) közös rendezvényeken való kölcsönös részvétel.

Az együttműködés tartalma

Közös programokon való részvétel (idősek köszöntése)

Gyermekműsoron való részvétel (színház, író - olvasó találkozó)

Rendhagyó foglalkozás a közművelődési intézményben és az óvodában, irodalmi, zenei, vizuális nevelés területén, pl. kiállítások, mese-vetítés, Költészet napja.

15.4. Óvoda- Civil Szervezetek

Az egyesület aktív szerepet vállal nyitott óvodai programok megvalósításában, szabadidős programok feltételeinek megteremtésében, multikulturális elemek gyakorlati megvalósításában, bekapcsolódnak a környezetvédelmi tevékenységekbe, az óvodai környezetvédelmi napokon.

Az együttműködés tartalma

az óvoda programjaiba történő bekapcsolódás
környezetvédelmi napon való együttműködés
részvétel óvodánk környezetének szépítésében.

15.5. Óvoda - Egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít, speciális szolgáltatások kertében hittan igénybe vételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Az együttműködés tartalma

Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozásszervezése az óvodában.

15.6. Óvoda – Külhoni magyar óvodák

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint- szakmai kapcsolatot tart fenn.

16. Mellékletek

16.1. Felhasznált szakirodalom:

- „Óvodai nevelés országos alapprogramja”
- Kudarc nélkül az iskolában – óvodai fejlesztő program tanulási zavarok megelőzésére
Alex-Typo 1997
- Komplex prevenciós óvodai program – óvodai fejlesztő program tanulási zavarok megelőzésére
Alex-Typo 1997
- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban
Okker oktatási kiadó
- Balázsné Szűcs Judit: Az ember aki óvodás
Budapest 1997 Litograph Kft.
- Az óvodáskor fejlesztőjátékai
Okker oktatási kiadó
- Magyar Közlöny (Magyarország hivatalos lapja 2018. július 25.)

17. Érvényességi rendelkezés

- A helyi nevelési program érvényessége: A kihirdetés napjától 2018.09.03. visszavonásig.
- A helyi nevelési program módosítása: törvényi megfelelés szerint.
- A helyi nevelési program nyilvánossága: Az intézmény minden csoportjában megtalálható. Egy példány az irodában tekinthető meg.

18. Legitimációs záradék

A Pedagógia Programot

Véleményezte:

Marczalekné Kecskés Diána
szülői szervezet képviselője

Elfogadta: a nevelőtestület

Ivanicsné Bízik Beáta
a nevelőtestület képviselőjében

Jóváhagyta:

Vinczéné Szunyogh Judit
Az intézmény vezetője

P. H.

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely határozatával elfogadta a helyi nevelési programot.
2. A szülői szervezet véleményét bemutató jegyzőkönyv.

Rétság, 2018.09.03.

P.H.

.....
intézményvezető